คดีอาร์มสตรอง

๒๔๖๕

มีคดีสำคัญเรื่อง ๑ ในศาลอังกฤษ ซึ่งได้ตัดสินลงโทษจำเลยโดยอาศัยพยานเหตุผลเป็นที่ตั้ง. บางทีจะเหมาะที่นำมาเล่าสู่กันฟังในเวลาที่ดูเหมือนว่า พวกเราจะเพลินฟังแต่ประจักขพยานเกินไปนัก.

คดีอาร์มสตร์องนี้ จำเลยได้ถูกหาว่าฆ่าภรรยาของตนเองและพยายามจะฆ่านายมาร์ตินให้ตาย โดยใช้สานหนูทั้ง ๒ ราย. ศาลได้พิจารณาระหว่างวันที่ ๓ ถึงวันที่ ๑๓ เมษายนที่แล้วมานี้. ในที่สุดได้วินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิดในคดีที่ต้องหาว่าฆ่าภรรยาตาย, ศาลตัดสินให้ประหารชีวิต.

กรมราชเลขาธิการ

วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๔๖๕.

แปลจากหนังสือพิมพ์ "ไตมส์" รายสัปดาหะ

ฉบับลงวันที่ ๗ เมษายน ๑๙๒๒.

การพิจารณาคดีอาร์มสตร์รอง.

เฮเรฟอร์ด, วันที่ ๓ เมษายน.

ลูกขุนคณะใหญ่ (แกรนด์จูรี) ได้ไต่สวนคดีเรื่องเฮอร์เบอร์ต เราวส์ อาร์มสตร์รอง, ซอลิซิเตอร์ อายุ ๕๓ ปี, ต้องหาว่าฆ่าคนตาย โดยเจตนาและพยายามจะฆ่าคน, เห็นว่าคดีมีมูลพอจะฟ้องได้. วันนี้ ผู้พิพากษาดาร์ลิงจึงได้ออกนั่งพิจารณาคดีที่จำเลยต้องหาเป่น ๒ สำนวน. คือ ข้อ ๑ หาว่าเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๑ จำเลยได้วางสานหนู ให้อ้อสวัลด์นอร์มัน มาร์ตินกิน โดยเจตนาจะฆ่าให้ตายที่ตำบลคูสย; ข้อ ๒ หาว่าเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๒๑ จำเลยได้วางสานหนู ให้แคทริน แมรี อาร์มสตร์รอง (ภรรยาของตน) กินเป่นพิษตาย.

ผู้พิพากษาดาร์ลิงได้ชี้แจงโดยพิสดารต่อลูกขุนคณะใหญ่ ๒๒ คน, มิเซอร์ ริชาร์ด แฮริงตันเป่นหัวหน้า และมีผู้หญิงเป่นลูกขุนด้วย ๒ คน, เป่นใจความว่าคดีทั้งสองนี้พัวพันกันจนยากที่จะแยกออกเป่นคนละส่วนได้. ในข้อ ๒ นั้นไม่เป่นปัญหายุ่งยากอย่างไรสำหรับลูกขุนคณะใหญ่, แต่ข้อ ๑ นั้นมีความเป่น ๒ กทง คือ, เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคมจำเลยได้วางสานหนูให้นายมาร์ตินกิน ด้วยความเจตนาจะฆ่าให้ตายกทง ๑;

อีกกทง ๑ นั้นเกี่ยวกับเรื่องเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ซึ่งหาว่าจำเลยได้พยายามจะฆ่านายมาร์ติน. เพื่อสนับสนุนข้อหาในกทงหลังนี้จึงได้มีคำกล่าวแนะขึ้นว่าบางทีจำเลยจะเปนผู้ได้ส่งซอโคเล็ตหีบ ๑ ไปยังบ้านนายมาร์ตินซึ่งซอโคเล็ตบางก้อนในหีบนั้นมีรูเจาะ และได้หยอดสานหนูลงไปไว้ในก้อนนั้น ๆ. ผู้พิพากษาดาร์ลิงได้กล่าวต่อไปว่า "ข้าพเจ้าได้อ่านคำพยานในข้อนี้โดยเลอียดแล้ว, ท่านลูกขุนไม่จำเปนจะต้องถือเอาความเห็นของข้าพเจ้าเปนเกณฑ์; แต่ข้าพเจ้ารู้สึกว่าพยานหลักฐานไม่มีพอที่จะติดต่อให้เห็นว่า จำเลยเปนผู้ส่งซอโคเล็ตหีบนั้น. หลักฐานน้อยจริง ๆ, ข้าพเจ้าจึงขอแต่เพียงเสนอความทั้งนี้ให้ท่านพิจารณาเท่านั้น. ในส่วนกทงแรกท่านจะเห็นอย่างไรก็ตาม, แต่ท่านอาจวินิจฉัยลงความเห็นเปนอย่างอื่นได้ ในปัญหาว่าจะควรถือว่าหลักฐานมีพอที่จะพิจารณาความในกทงที่ ๒ หรือไม่ประการใด. ถ้าท่านว่ากทงหนึ่งไม่มีมูลพอจะพิจารณาไซร้, ท่านจะยกฟ้องกทงนั้นเสียก็ได้."

เมื่อลูกขุนคณะใหญ่ได้ปฤกษากันอยู่สักครึ่งชั่วโมงแล้ว ก็วินิจฉัยว่าจำเลยมีพิรุธคดีมีมูลในฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา, เจ้าพนักงานจึงได้นำตัวจำเลยเข้าคอกและกล่าวหาในฐานที่ว่ามาแล้ว. จำเลยปฏิเสธ. ครั้นสายลงอีกลูกขุนคณะใหญ่ได้ยื่นคำวินิจฉัยในข้อหาที่ ๒ ว่าจำเลยมีพิรุธคดีมีมูลในฐานพยายามฆ่านายมาร์ติน เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม, แต่ยกฟ้องในข้อที่ต้องหาว่าส่งหีบซอโคเล็ตนั้นเสีย.

เจ้าพนักงานได้ขานชื่อลูกขุนคณะเล็กเข้ามา, มีผู้หญิง ๒ คน. ผู้พิพากษาดาร์ลิงกล่าวว่า คดีนี้จะต้องพิจารณาตั้งสัปดาห์และเข้าใจว่าจะเป็นการน่าลำบากใจแก่ผู้หญิงที่จะนั่งพิจารณา, จึงถามผู้หญิงทั้ง ๒ นั้นว่าจะต้องการเว้นชื่อเสียฤาไม่. หญิงทั้ง ๒ ตอบขอยกเว้น, จึงตกลงปล่อยหญิงทั้ง ๒ นั้นให้พ้นจากน่าที่ได้, ฝ่ายลูกขุนผู้ชาย ๑๒ คนจึงได้สาบาลตัวเข้านั่งฟังความ.

ทนายฝ่ายแผ่นดิน คือ อธิบดีอัยการ (เซอร์เออร์เนสต์ปอลลัค), นายซี. ฟ. เวเซล, กับนายซินเจน มิคคลเท็วต; ทนายฝ่ายจำเลย มิเซอร์ เฮนริ เคอร์ติส เบนเนตต์, นาย ส. ร. ซี. โยสังเคต, กับนาย อี. เอ. กอดสัน.

วันแรกอธิบดีอัยการได้แถลงการณ์เปิดคดีเกือบทั้งวัน. ระหว่างแถลงการณ์นี้ได้มีการโต้เถียงเป็นปัญหากฎหมายแซกเข้ามา, ด้วยเซอร์ เฮนริ เคอร์ติส เบนเนตต์ หัวน่าทนายฝ่ายจำเลยได้แสดงความรังเกียจในการที่ศาลจะฟังคำพยานบางส่วน. ในการโต้เถียงที่แซกเรื่องเข้ามานี้เผอิญได้เป็นเหตุให้ปรากฏทำนองที่ฝ่ายจำเลยจะสู้คดีในสำนวนที่ต้องหาว่าฆ่าคนตาย, กล่าวคือจำเลยรับว่านางอาร์มสต์รองได้ตายเพราะถูกยาพิษสานหนู แต่ปฏิเสธว่าไม่รู้ต้นสายปลายเหตุด้วย. แม้แต่จะแนะว่าหล่อนได้วางยาพิษตัวเองโดยโมหาคติ หรือว่าสามีได้ให้กินยาพิษโดยอุปติเหตุ, เซอร์เฮนริก็มิได้ว่าด้วยซ้ำ. เซอร์เฮนริพูดอย่างชัด ๆ แต่ว่าไม่พึงใคร ๆ จะเข้าใจเอาว่าเซอร์เฮนริรับรอง

จะต่อสู้คดีโดยทางใดแต่ทางเดียวในชั้นนี้เลย. ส่วนในฐานพยายามฆ่าคนนั้นเซอร์เฮนรีไม่ได้กล่าวอย่าง ๑ อย่างใดที่จะแสดงข้อต่อสู้ทั้งสิ้น.

ในคำแถลงการณ์นั้นอธิบดีอัยการยกพินัยกรรม ๒ ฉบับของนางอาร์มสต์รองขึ้นพูด. ในฉบับแรกหล่อนยกทรัพย์สมบัติส่วนใหญ่ให้แก่บุตร, แต่เมื่อปี ๑๙๒๐ ได้ทำพินัยกรรมใหม่อีกฉบับ ๑ ยกทรัพย์สมบัติทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่จำเลย. พินัยกรรมฉบับนี้เซอร์เออร์เนสต์อ้างว่าพยานไม่ได้เซ็นชื่อต่อหน้าผู้ตาย. แล้วแถลงต่อไปว่าหลักฐานข้อนี้เช่นแต่พยานประพฤติเหตุแวดล้อมกรณี, แต่หลักฐานทั้งหมดเมื่อเอามาติดต่อกันเข้าแล้วจักชี้ให้ลงความได้อย่างเดียวเท่านั้นว่าจำเลยเป็นผู้ฆ่าภรรยา มีความมุ่งหมายดังจะเห็นได้ในพินัยกรรมซึ่งกล่าวมาแล้ว.

อธิบดีอัยการได้กล่าวถึงผู้ที่เรียกกันว่า "หญิงคลุมหน้า" ในชั้นศาลโปริสภาและซึ่งวันนี้ได้มาฟังการพิจารณาอยู่ทั้งวัน, แต่มิได้ออกชื่อ, คือพูดถึงแต่ว่าเป็นผู้ที่จำเลยได้พบปะครั้งแรกที่เมืองบอร์นมัทในระหว่างเขาอยู่ในราชการสงครามและได้ขอแต่งงานด้วยเมื่อนักขัตฤกษ์วิตซันไตด์ * ที่แล้วมา.

---

* วิตซันไตด์ คือวันอาทิตย์ที่ ๗ ภายหลังนักขัตฤกษ์อีสเตอร์ ซึ่งสมมตว่าเป็นวันพระเยซูพ้นจากสภาพผู้ตาย.

วันที่ ๔ เมษายน

นอกจากนายทะเบียนพินัยกรรม ซึ่งเบิกความพิสูตร์พินัยกรรมของนางอาร์มสต์รอง ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ แล้ว, พยานที่อัยการเรียกมาวันนี้เป็นผู้หญิงทั้งนั้น.

นางสาวเฟรนด์, น้องสาวนางอาร์มสต์รองผู้ตาย, อธิบายถึงเหตุผลแห่งการทำพินัยกรรมฉบับแรกปี ๑๙๑๗, และเบิกความเป็นข้อสำคัญว่าในเดือนสิงหาคม ปี ๑๙๒๐ นางอาร์มสต์รองได้ปรารภอยู่ว่าอยากจะแก้พินัยกรรมฉบับปี ๑๙๑๗, เพราะวิตกว่าฉบับเก่าไม่ได้ให้อะไรเพียงพอแก่สามี. แต่ระหว่างที่นางอาร์มสต์รองอยู่ที่โรงพยาบาลนั้น นางสาวเฟรนด์ได้รับจดหมายจากเขา ๒ ฉบับ, (ซึ่งผู้พิพากษาคาร์ลิงยอมรับฟังเป็นหลักฐานได้), แสดงว่านางอาร์มสต์รอง ยังถือว่าพินัยกรรมฉบับปี ๑๙๑๗ เป็นพินัยกรรมฉบับสุดท้ายที่ได้ทำไว้จริง ๆ.

นางสาวเบียร์ซ, ต้นเรื่องในบ้านเมย์ฟิลด์ถึง ๑๐ ปีมาแล้วได้เป็นพยานอีกคน ๑, และเมื่อได้ให้การไปบ้างแล้ว ผู้พิพากษาคาร์ลิงก็ได้ยอมให้อัยการถามค้านพยานได้ทั้งที่เป็นพยานฝ่ายอัยการเองฉนั้น. นางสาวเบียร์ซให้การว่า ได้ถูกขอให้เป็นพยานพินัยกรรมฉบับหลังของนางอาร์มสต์รอง, นายและนางอาร์มสต์รองได้ขอให้เซ็นหนังสือสำคัญอัน ๑ จะเป็นหนังสืออะไรพยานไม่รู้ และไม่ได้รับคำบอกเล่า พยานได้เซ็นลงไปเพราะนางอาร์มสต์รองร้องขอ. ความทั้งนี้พยานพึ่งพูดขึ้นครั้งนี้เป็นครั้งแรก, โดยอ้างว่าพึ่งนึกได้.

นางลิลลี่ เอแว็นส์, นามเดิม แคนดี้, เบิกความว่าได้เซ็นชื่อในหนังสือ, ซึ่งศาลส่งให้ดูเปนพินัยกรรมลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๒๐. ไม่เคยเซ็นหนังสือสำคัญอื่น ๆ โดยความร้องขอของนายอาร์มสต์รอง เลย, แต่เมื่อเซอร์ เฮนริ เคอร์ติส เบนเนตต์เอาแบบเรื่องราวร้องขอตั้วอินชูรันซ์ความสำราญสำหรับชาติออกมา, พยานก็รับว่านายอาร์มสต์รองเปนผู้ตรอกแบบนั้นให้พยานเซ็นชื่อจริง. นางเอแวนส์แน่ใจว่านางอาร์มสต์รองไม่ได้อยู่ด้วยในเวลาที่ตนเซ็นหนังสือสำคัญ (พินัยกรรมของนางอาร์มสต์รอง) และพยานไม่ได้รับคำบอกเล่าว่าเปนพินัยกรรม.

นางไพรซ์ คนรับใช้ที่บ้านเมย์ฟีลด์กล่าวถึงขนมร้อน (สโคนส์) ซึ่งเอามาเลี้ยงเมื่อคราวนายอาร์มสต์รองเชิญนายมาร์ตินไปกินน้ำชาที่บ้านเมย์ฟีลด์ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๑, ได้รับรองว่าของเลี้ยงนั้น มีขนมร้อนซึ่งไม่ได้ผ่ากลางอยู่ด้วย, และเมื่อเสร็จการเลี้ยงแล้วพยานยังได้หยิบเอามาเก็บไว้ในลุ้งขนมสำหรับไว้กินเองถึง ๓ ก้อน.*

นางพยาบาลชื่อ คินเสย์ เปนนางพยาบาลประจำตำบลเฮไดเปนผู้พยาบาลนางอาร์มสต์รองอยู่ ๔ วันในเดือนมกราคม ซึ่งเปนเวลา ๓ เดือนก่อนที่ผู้ตายตายลง. ให้การเปนคำใหม่ว่า นางอาร์มสต์รอง

---

* ขนมร้อนชนิดสโคนส์นี้ มักใช้ปิ้งแล้วผ่ากลางทาเนยทั้งร้อน ๆ เพราะฉนั้นตามปรกติมักจัดใส่จานมาเปนชิ้น ๆ.

ขอกพยานว่าจะไม่ยอมกินยาอีกเปนอันขาด เพราะได้ถูกยาเบื่อที่โรงพยาบาล และในภายน่าจะกินแต่ยาเม็ดชนิดโฮมิออปะทิค. ในเวลานั้นพยานไม่เห็นว่าร่างกายนางอาร์มสตร์องซุดโซมนัก. ครั้นเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พยานได้มาเยี่ยมนางอาร์มสตร์องอีก, และได้รู้สึกสดุ้งใจมากว่าคนไข้เจ็บหนักลงที่สุด, มีผิวซีดอย่างน่าสังเกตและปากก็เขียวด้วย.

การชันสูตรพลิกศพ.

เมื่อสัปดาห์ที่แล้วมา ได้มีการชันสูตรพลิกศพนางอาร์มสตร์อง ที่ตำบลคูสบอิก.

พนักงานชันสูตร (นาย เอช. เจ. เสาท์ฮอล) ได้ขอเลื่อนการชันสูตรอีก, โดยแถลงต่อลูกขุนว่าถ้าทำเช่นนี้จะได้ไม่ต้องเสียเวลามาก. เขาเองจะต้องเลือกเอา ๒ อย่าง, คือพังพยานในคดีโดยเต็มเท่าที่จะต้องพัง ในศาลที่ตั้งขึ้นตำบลเฮช, หรือมิฉนั้นก็ไม่ต้องพังพยานเลยจนกว่าจะเสร็จการพิจารณาคดี. ตามที่เขาคิดตกลงจะรอไว้จะเปนเยี่ยงอย่างอยู่, แต่ก็ไม่ได้ทำไปโดยอัตตโนมัติทีเดียว. เขาได้ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญในทางกฎหมายก่อนแล้ว, ขัดนี้จึงได้ตกลงเลื่อนการไต่สวนไป มีกำหนด ๑ เดือน. ตามที่ได้ตกลงดังนี้ก็เข้าใจอยู่ว่าไม่ตรงกับกฎหมายนัก, แต่ก็ยังเห็นว่าถูกต้องกับเหตุการณ์ดีแล้วทั้งถูกกับความเห็นเข้าน่าที่ชั้นสูงด้วย. และเข้าใจว่ายางที่ต่อไปจะได้มีพระราชบัญญัติเพิ่มเติมเปนใจความอนุญาตให้เลื่อนการไต่สวนเช่นนี้ได้ โดยมิต้องเชิญลูกขุนมา, ในเมื่อไม่มีอะไรจะต้องทำ.

เจ้าพนักงานชันสูตรผู้นี้กล่าวต่อไปว่า "เมื่อได้พิจารณาคดีนี้ที่เฮเรฟอร์ดแล้ว การที่เราจะต้องกระทำไปก็เปนแต่เพียงพิธี. ถ้าลูกขุนวินิจฉัยว่าจำเลยไม่มีผิดแล้ว ท่านก็คงจะไม่ต้องการและข้าพเจ้าก็จะไม่

พยายามนำพยานหลักฐานมาแสดงอย่างไร, นอกจากที่จะพิสูตร์เหตุที่ตาย. ถ้าลูกขุนวินิจฉัยว่าทำเลยมีความผิด, ข้าพเจ้าก็จะไม่พยายามที่จะพิจารณาคำพยานซ้ำอีก. ตามเหตุผลเหล่านี้ข้าพเจ้าคิดว่าการชันสูตรพลิกศพ เมื่อครบกำหนดที่ได้เลื่อนไปแล้วก็จะทำสำเร็จได้ในเวลาสั้นที่สุด."

การชันสูตรพลิกศพจึงได้เลื่อนไปจนวันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ เมษายน.

จากหนังสือพิมพ์ "ไตมส์" รายสัปดาห์

ฉบับลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๑๙๒๒

คดีอาร์มสตร์อง

เฮเรฟอร์ด วันที่ ๕ เมษายน

เมื่อเช้าวันนี้ผู้พิพากษาการ์ลิงได้ออกนั่งพิจารณาต่อในคดีซึ่งเฮอร์เบอร์ต เราวส์ อาร์มสตร์อง, อายุ ๕๓ ปี หากินทางเป่นซอลิซิเตอร์, ถูกหาว่าฆ่าภรรยาตายและพยายามจะฆ่าออสวัลด์ นอร์มัน มาร์ตินซึ่งเป่นซอลิซิเตอร์เหมือนกัน.

ฝ่ายโจทย์มีอิยดิอัยการ (เซอร์เออร์เนสต์ป็อลลัค), นาย ซี. ฟ. เวเซล, นายซินเจน มิคคลเท็วตว่าต่าง; และฝ่ายจำเลยมีเซอร์เฮนรี่ เคอร์ติส เบนเนตต์, นาย ส. ร. ซี. โยสังเคต, กับนาย อี. เอ. กอดสันแก้ต่าง.

นาย โอ. น. มาร์ติน ได้เริ่มให้การต่อเมื่อจวนจะหมดเวลาพิจารณาอยู่แล้ว, แต่เมื่อศาลเลื่อนเวลาพิจารณาไปแล้วก็ยังให้การไม่เสร็จ.

พยานที่เคยได้กล่าวถึงว่า "หญิงคลุมหน้า" นั้นก็ได้ถูกเรียกและได้มาให้การว่าอาร์มสตร์องได้พูดขอแต่งงานกับเขาเมื่อวิตซันไตด์ที่แล้วมา, ซึ่งเป่นเวลาภายหลังภรรยาของเขาถึงแก่กรรมแล้ว ๓ เดือน. ในโอกาศนี้พยานหาได้คลุมหน้าไม่, แต่อิยดิอัยการร้องขอต่อผู้พิพากษาให้ผ่อนผันให้แก่พยานคุขได้ผ่อนให้มา แล้วในชั้นไต่สวนศาลโปริสภา

(คือไม่ต้องออกชื่อเปิดเผย). เพราะเหตุนี้ชื่อและตำบลที่อยู่ของพยานจึงคงยื่นให้ แต่ผู้พิพากษาและคณะลูกขุนเท่านั้น, ผู้พิพากษาคาร์ลิงได้ร้องขอต่อคณะหนังสือพิมพ์ว่า ถ้าไปได้ความเข้าว่าเขาชื่อใดแล้ว, ขออย่าให้ออกชื่อให้เป็นการเปิดเผยและขออย่าให้ถ่ายรูปไปด้วยเลย. พยานให้การว่าไม่เคยได้รับกับอาร์มสตร์องว่าจะแต่งงานด้วย, ทั้งมิได้มีการหมั้นสัญญาอย่างใดเลย.

นางพยาบาลแอลเล็น, ซึ่งได้มาพยาบาลนางอาร์มสตร์องตั้งแต่วันที่ ๒๗ จนถึงวันตาย, ให้การว่าเช้าวันที่นางอาร์มสตร์องจะตายนั้นเขาได้บอกพยานว่า "แม่แอลเล็น, ฉันยังไม่ตายดอกนะ, เพราะฉันยังพร้อมบูรณ์ดีอยู่ทั้งลูกทั้งผัว." พยานตอบคำถามค้านว่าในตอนหลัง ๆ ที่เจ็บอยู่นางอาร์มสตร์องไม่สามารถจะลุกไปจากเตียงนอนเพื่อจะไปหยิบอะไรๆ จากตู้ยาในห้องนอนนั้นได้.

นาย เอ. อี. เซวะลิเอร์, เป็นซอลิซิเตอร์คน ๑ ในเมืองลิฟเวอร์ปูล, เคยคุ้นเคยชอบพอกันมากับพวกอาร์มสตร์องนี้ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๙๑, ให้การว่าจำเดิมแต่เดือนสิงหาคม ๑๙๒๐ มา ได้ตกลงในใจว่านางอาร์มสตร์องเป็นโรค "บ้าศาสนา" ประเภทใดประเภทหนึ่ง. เคยนึกว่านางอาร์มสตร์องอาจฆ่าตัวตายได้และยังได้เคยเตือนอาร์มสตร์องว่าอย่าทึ้งมีดโกนไว้. ในขณะนั้นเขาไม่ทราบแน่เรื่องพินัยกรรม์ ปี ๑๙๑๗, เพียงแต่เคยได้ยินว่านางอาร์มสตร์องสั่งแล้วหรือตั้งใจจะสั่งว่าให้พยานเป็นผู้จัดการทรัพย์สมบัติตามพินัยกรรม์. เมื่อฝังศพนางอาร์มสตร์อง

เสร็จแล้ว, นายอาร์มสต์รองพูดขึ้นถึงพินัยกรรมว่า "ถึงแม้ว่าเมียผมยกทรัพย์สมบัติให้ผมทั้งหมดก็ดี แต่ผมตั้งใจว่าจะใช้สำหรับประโยชน์ลูก ๆ."

เซอร์ เฮนรี เคอร์ติส เบนเนตต์ (ทนายจำเลย) ในขณะที่ถามค้านนายเซวะลิเอร์นั้นได้กล่าวว่าอาร์มสต์รองมิได้พยายามจะจำหน่ายมฤดกรายนี้ให้เป็นเงินเลยจนกระทั่งถูกฟ้องขึ้น. พยานก็ให้การว่าอาร์มสต์รองได้ห้ามทีเดียวมิให้จัดการจำหน่ายมฤดกให้เป็นเงิน. พยานรับว่าทรัพย์สมบัติบรรดาที่ผู้ตายมีอยู่ในขณะเมื่อตายลงนั้นมีเท่าใดก็ยังคงมีอยู่เท่านั้น มิได้ถูกแตะต้องเลยนอกจากจ่ายไปในเรื่องค่าธรรมเนียมเล็กน้อยเท่านั้น.

นายมาร์ตินให้การเรื่องไปกินน้ำชาที่บ้านเมย์ฟีลด์ที่อยู่ของอาร์มสต์รอง, คงยืนยันว่าขนมร้อนทาเนยซึ่งเขากินนั้น อาร์มสต์รองเป็นผู้หยิบมาส่งให้และพูดด้วยว่า "ขอโทษเอามือหยิบ" หรืออะไรคล้าย ๆ เช่นนั้น. แมคจอร์จ, คนทำสวนของอาร์มสต์รองได้เคยให้การแต่ก่อนแล้ว ว่าจำเลยกลับมาถึงบ้านราว ๔.๐๐ ล.ท. ในบ่ายวันซึ่งนายมาร์ตินมากินน้ำชา, และได้เห็นลงไปนั่งกับพยาน (มาร์ติน) ที่ในสวน. (แมคจอร์จ) แน่ใจทีเดียวว่าก่อนนายมาร์ตินมาถึงนั้นอาร์มสต์รองไม่ได้เข้าไปอยู่ในเรือนเป็นเวลานานพอจะทำอะไรอีกได้ นอกจากถอดเสื้อคลุมนอกและหมวกเท่านั้น.

วันที่ ๖ เมษายน

วันนี้นายมาร์ตินได้ให้การต่อมาอีกกับได้มีการถามค้านนายมาร์ตินอยู่นาน, ครั้นตอนบ่ายหมอฮิงค์สผู้รักษานางอาร์มสตร์องได้เข้าไปอยู่ในคอกพยานกว่า ๒ ชั่วโมง.

นายมาร์ตินให้การต่อมาถึงเรื่องที่ว่าถูกวางยาพิษเริ่มตั้นตอนที่เสร็จการเลี้ยงน้ำชาเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคมที่บ้านอาร์มสตร์องแล้วเขาได้กลับบ้านแล้วก็รู้สึกไม่สบายทันที. ครั้นเมื่อหายเจ็บแล้วสัก ๒ หรือ ๓ สัปดาห์ อาร์มสตร์องยังได้พูดอีกว่าสักหน่อยคงเจ็บอีกดอก. พยานว่าต่อจากนั้นก็ได้รับเชิญกินน้ำชาร่ำไป แต่แรกให้ไปที่เมย์ฟิลด์, ภายหลังให้ไปที่สำนักงานของอาร์มสตร์อง. รวมทั้งสิ้นเพียงวันที่ ๑๒ ธันวาคมคเณว่าได้รับเชิญเช่นนี้ "ตั้ง ๒๐ ครั้ง."

ครั้นถึงคราวเซอร์ เฮนริ เคอรติส เยนเนตต์ถามค้าน, ได้ถามพยานอย่างถี่ถ้วนถึงความเกี่ยวข้องกันระหว่างพยานกับอาร์มสตร์องทั้งส่วนตัวและส่วนการงาน, พลางได้แนะว่ายางที่จะคิดกันไปคนละทางบ้างกระมัง. คืออัยยาศัยซึ่งพยานเห็นเป่นการแสดงกัลยาณมิตร์ตามธรรมดาระหว่างซอลิซิเตอร์ซึ่งอยู่เมืองเดียวกันนั้น ยางที่ฝ่ายอาร์มสตร์องจะตั้งใจแสดงเปนพิเศษเพื่อช่วยเหลือผู้มาอยู่ใหม่ในเมืองนั้นโดยความหวังดี ซึ่งฝ่ายนี้หาได้ตอบแทนอัธยาศัยนั้นโดยพอเพียงไม่. ส่วนเรื่องเลี้ยงน้ำชานั้น เซอร์เฮนริแนะว่ายางที่เรื่องจะเปนเช่นนั้นบ้างกระมัง, คือไม่ใช่อาร์มสตร์องได้หยิบขนมส่งด้วยมือตนเอง, แต่ได้หยิบส่งไปทั้งจานให้พยานหยิบกินตามชอบใจ; และคำที่ว่าจำเลยพูดว่า "ขอ

โทษเอามือหยิบ" นั้นเผื่อจะได้พูดในขณะที่จำเลยเอื้อมไปหยิบขนมมากินเองจากจานนั้นอย่างกระมัง. แต่นายมาร์ตินคงยืนยันว่าเรื่องเป็นจริงดังตนได้ให้การไว้แล้วแต่ก่อน.

หมอ ชิงค์ส ให้การเรื่องนางอาร์มสตรองเพ้อ (เมื่อเจ็บมาก) และว่าไม่ได้นึกสงสัยเลยว่าผู้ตายมีความคิดจะฆ่าตัวตาย. ใช้คำว่า "ความเห็นข้าพเจ้าเวลานี้คือผู้ตายเมื่อล้มเจ็บ และไปเข้าโรงพยาบาลนั้น เจ็บเพราะถูกพิษสานหนู. ในระหว่างอยู่ในโรงพยาบาลอาการทุเลาลงครั้งหนึ่งและอาการในที่สุดก็เป็นเพราะพิษสานหนูอีก." ผู้พิพากษาดาร์ลิงถาม "กินอีกครั้งหรือ?" พยานรับรอง, และกล่าวต่อไปว่าอาการตอนหลัง ๆ นั้นเกิดจากกินสานหนูหลายคราว บางทีก็มากแต่ไม่ใช่ถึงกับมีพิษร้ายแรงทุกคราวไป, คงจะมีพิษมากเป็นบางคราว, และในคราวสุดท้ายที่มีผลถึงตายนั้นก็ไปถูกคราวมีพิษมากเข้า. ส่วนยาพิษนั้นถึงแม้ว่าจะมีอยู่ในขวดแห่งใด ๆ ในห้องนั้นก็เหลือวิสัยที่นางอาร์มสตรองจะลุกขึ้นไปหยิบมาเองได้ในวันสุดท้ายสามสี่วันนั้น.

วันที่ ๗ เมษายน

ในที่สุดแห่งการพิจารณาคดีอาร์มสตรองวันนี้. อธิบดีอัยการกล่าวว่าท่านหวังว่าจะสืบพยานฝ่ายโจทย์ให้เสร็จภายในวันรุ่งขึ้น.

ในระหว่างที่ศาลซักพยานชื่อ จอน เฮอร์ด, ผู้ช่วยผสมยาในร้านผสมยาตำบล เฮ, และซึ่งเป็นผู้ได้ขายสานหนูให้แก่จำเลยเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๑๙๒๑ นั้น, ทนายจำเลยได้นำสานหนูขาวมาแสดงต่อศาลห่อหนึ่ง มีสานหนูประมาณ ๒ เอาวนซ์, มีกระดาษของร้านห่อ, มีชื่อจำเลยเขียนไว้ด้วย, จึงมีทางสันนิษฐานว่าบางทีผู้ช่วยผสมยานั้นจะพูดผิดไปกระมังในข้อที่ให้การไว้ว่า สานหนูที่เขาขายแก่อาร์มสตรองนั้นได้เจือเขม่า, ตามบทกฎหมาย. แต่ฝ่ายเฮอร์ดยืนยันว่าจำได้ชัดเจนว่าได้เจือเขม่าลงไปจริง ๆ. ครั้นต่อมามีหลักฐานของตำรวจนครบาลว่าได้ค้นพบสานหนูสี "เทา" อยู่ห่อหนึ่งในบ้านของจำเลย, ตามที่จำเลยเขียนคำสารภาพไว้เมื่อถูกจับ, แต่ทนายจำเลยหยิบห่อสานหนูขาวออกมาอีกห่อหนึ่ง, ชี้แจงว่าซอลิซิเตอร์ของจำเลยกับเสมียนของซอลิซิเตอร์นั้นได้ค้นพบสานหนูห่อนี้ ในโต๊ะเขียนหนังสือในห้องหนังสือของจำเลย, ซึ่งตำรวจนครบาลคงจะได้ดูเลยไปเสียจึงไม่ได้เห็น.

สารวัตใหญ่ ครัตเซ็ตต์ ตอบว่าได้ตรวจค้นโต๊ะเขียนหนังสือนั้นดูแล้ว, และถึงแม้จะได้ตั้งใจหาสานหนูโดยเฉภาะ แต่ก็ไม่ได้พบสานหนูขาวเลยเป็นแน่นอน, ทั้งไม่เห็นมีร่องรอยแห่งสานหนูขาวในลิ้นชักด้วย ทนายจำเลยอ้างว่ามีอยู่เมื่อตำรวจไปค้นเสร็จแล้ว. อนึ่ง เซอร์ เอนริ เคอร์ติส เบนเนตต์ ได้นำหีบสำหรับเก็บกระดาษหนังสือมาหีบ ๑

มีตำราทำยาฆ่าหญ้ากับสมุดบาง ๆ เรื่องวิธีฆ่าเชื้อหญ้าต่าง ๆ, กับแถลงว่าสิ่งเหล่านี้ก็ลอดตาตำรวจไปอีก. เซอร์ ฮ. เคอร์ติส เยนเนตต์ กล่าวต่อไปอีกถึงสมุดจดเหตุการณ์รายวัน (ไดอรี่) ของอาร์มสตร์อง ปี ๑๙๒๐, ในนั้นจดส่วนสำหรับผสมยาฆ่าหญ้าไว้ด้วย. พยานฝ่ายตำรวจคนหนึ่งรับว่าได้เห็นรายการที่จดไว้นี้แต่ไม่เข้าใจว่าเรื่องอะไรกัน.

วันที่ ๘ เมษายน

วันนี้ศาลสืบพยานจากผู้ชำนาญ ๓ นาย คือ, หมอ สยีลสบุรี, หมอเว็บสเตอร์และเซอร์ วิลเลียม วิลค็อกซ์, เป็นหมดพยานฝ่ายโจทย์เพียงเท่านี้.

เบื้องต้นแห่งการพิจารณาวันนี้ อธิบดีอัยการได้กลับเรียกสารวัตวิฟเวอร์เข้ามาอีก, ในข้อที่ฝ่ายจำเลยแนะขึ้นว่าบางทีพวกตำรวจนครบาลที่ไปค้นบ้านเม้ยฟิลด์, ที่อยู่ของจำเลย, จะได้แลเลยไปเสีย, มิได้เห็นห่อสานหนูขาวที่ในโต๊ะเขียนหนังสือในห้องเขียนหนังสือ. คำของสารวัตนั้นว่าได้ค้นลิ้นชักโต๊ะเขียนหนังสือจนทั่ว, หาได้พบห่อสานหนูในนั้น, ดังฝ่ายจำเลยแนะขึ้นไม่. ได้ชักลิ้นชักออกมาพ้นโต๊ะ, แล้วยังได้ตรวจดูที่ช่องข้างในโต๊ะด้วย. ได้เห็นมีหีบใส่กระดาษอยู่ในห้องนั้นบ้าง, แต่ไม่ได้พบตำราฆ่าหญ้า, หรือข้อความอันใดที่เกี่ยวข้องกับหญ้าเลย.

ผู้พิพากษาว่าในข้อที่ว่าจำเลยใช้ยาฆ่าหญ้ามาหลายปีแล้ว, ตั้งแต่ปี ๑๙๑๒, นี้ไม่มีที่สงสัยเลย. แต่ไม่เข้าใจว่ามีสลักสำคัญอะไรจึงต้องยกขึ้นมาพูดกันนัก.

เซอร์ เฮนรี่ เคอร์ติส เบนเนตต์ว่า, "สำคัญที่ตรงนี้หน่อยหนึ่งเท่านั้นแหละ, คือว่าตามเสียงข้างฝ่ายนายพันตรีอาร์มสต์รองนั้น, เขาได้บอกแก่ตำรวจว่าเขามีตำราฆ่าหญ้าอยู่ และตำรานั้นได้ค้นพบในหีบเก็บกระดาษใบนี้. ข้าพเจ้าจึงจะใคร่แนะว่าถ้าหากมิได้พบสิ่งนี้กันขึ้น, และมิได้แสดง

สิ่งนี้ต่อศาลด้วยแล้ว, ก็ย่อมจะชวนให้เห็นว่าการตรวจค้นบ้านนั้นไม่ได้ทำกันละเอียดเท่าที่ควร."

พยานตอบคำถามของผู้พิพากษาว่า เมื่อตำรวจไปค้นบ้านเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคมนั้น มีคนอยู่ในบ้าน คือ นางสาวเบียร์ซ, ต้นเรือน, นางไปรซ์, คนรับใช้, กับลูกของอาร์มสตรอง ๓ คน. ค้นแล้วไม่ได้ให้ตำรวจอยู่เฝ้าบ้าน, และไม่ได้ตรวจตราประจำบริเวณนั้น.

ผู้พิพากษา ถ้าเช่นนั้นเท่าที่ท่านทราบได้ใคร ๆ ก็อาจเข้าไปได้หรือ?—ได้ทีเดียวขอรับ.

นางไปรซ์, คนรับใช้ที่เมย์ฟิลด์, ได้ถูกเรียกกลับเข้ามาอีก, และให้การว่ารุ่งขึ้นจากวันที่ตำรวจไปค้นบ้าน พยานได้เข้าไปดูที่โต๊ะเขียนหนังสือไม่เห็นมีอะไรในลิ้นชักนอกจากกุญแจ ๒—๓ ดอก. พยานไม่ได้เห็นมีผงขาว ๆ เลย.

ลำดับนี้ศาลได้ตรวจดูแผนผังห้องนอนนางอาร์มสตรอง. มีคำแถลงว่าระยะจากปลายตีนเตียงนอนไปยังตู้ที่ข้างเตาไฟนั้น ๓ ฟีต ๙ อินช์,

หมอ เยอร์นาร์ด เฮนรี สปิลสบุรี, ปาฐกสำหรับวิชาโรคนิทาณ ณโรงพยาบาลเสนต์บาทอลอมิว กรุงลอนดอน, ให้การว่าได้นั่งอยู่ในเวลาชุดศพนางอาร์มสตรองขึ้นเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม และได้จัดการชันสูตรพลิกศพ. ศพนี้ฝังมาแล้ว ๑๐ เดือน, แต่มิใคร่เน่าเปื่อยกี่มากน้อย ทั้งภายนอกร่างกายและตามอวัยวะต่าง ๆ. ซึ่งศพยังดีอยู่มากถึงเพียงนี้ เป็นเพราะมีสานหนูอยู่ข้างในตัวมาก.

หมอ สปิลสบุรีให้การต่อไปว่า, "ข้าพเจ้าได้ทราบผลแห่งการตรวจศพของหมอเว็บสเตอร์แล้ว. มีสานหนูอยู่ในลำไส้ใหญ่น้อยเป็นอันมาก, เห็นได้ชัดว่าภายใน ๒๔ ชั่วโมงก่อนเวลาตายได้กินสานหนูที่เป็นพิษเข้าไปมาก, บางทีสานหนูตอนนี้เองจะเป็นเหตุที่ทำให้ตาย. ที่ในตับมีสานหนูกว่า ๒ เกรน, สังเกตดูจากลักษณการป่วยที่ข้าพเจ้าได้พบในตับจะเห็นได้ชัดอีกว่า ผู้ตายได้กินสานหนูเข้าไปเป็นจำนวนมาก ๆ หลายคราวตลอดเวลาหลายวัน, บางทีจะตั้ง ๗ วันก่อนวันตายก็เป็นได้."

พยานว่าได้มานั่งฟังความในศาลตลอดมา, และเห็นว่าอาการที่สังเกตได้ในตัวนางอาร์มสต์รองเมื่อวันที่ม่าเข้าโรงพยาบาลนั้นแสดงให้เห็นสมว่าเจ็บลงเพราะพิษสานหนู บางคราวมีอาการมาก บางคราวก็ปานกลาง. ส่วนรายนายมาร์ตินนั้นพยานเห็นว่าอาการป่วยของนายมาร์ตินเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคมเป็นเพราะพิษสานหนูเหมือนกัน. ตามที่ให้การเช่นนี้ก็อาศัยเหตุที่ได้พบสานหนูใน ๔ วันต่อจากนั้นมา. ซึ่งมีสานหนูเป็นจำนวนมากเช่นนี้จะจัดว่าเป็นการธรรมดาของวิษัยมนุษไม่ได้.

เซอร์ เฮนริ เคอร์ติส เยนเนตต์.—ข้าพเจ้าเคยได้ยินมาว่ามีหลายรายที่เดียว, ที่ผู้ตายกินสานหนูเข้าไปก่อนวันตายตั้งสี่, ห้า, หกหรือถึงเจ็ดวันก็มี, แล้วยังพบสานหนูในศพได้. นี่อาจจะจริงได้หรือ?—จริง, บางรายตั้ง ๗ หรือ ๘ วันก็มี.

ท่านได้เคยทราบรายใดบ้างหรือไม่ที่ผู้ตายเจ็บเรื่อยไปจนเกือบถึงที่สุด, แต่การอาเจียนมิเว้นบ้างเป็นคราว ๆ, แล้วกลับอาเจียนอีกโดย

มิได้กินยาพิษเพิ่มเติมเข้าไป?—ข้าพเจ้าเห็นจะไม่คาดให้มีอาการเช่นนั้น นอกจากจะมีโรคอื่นสมทบซึ่งจะเป็นเหตุให้อาเจียนได้.

แต่ผู้ตายมีโรคอื่น ๆ ประจำตัวอยู่, คือเป็นโรคเมลังโคเลีย (โรคเส้นประสาท, มีอาการใจคอหงอยเหงา) อย่างรุนแรง, ซ้ำเป็นรูมาติซั่ม และเนวริติสอยู่ถึง ๓ ปี, ตั้งแต่ ๑๙๑๕ ถึง ๑๙๑๘. ถ้าท่านจะเว้นกถึงสิ่งที่ได้พบในทรากศพและระลึกว่ายังมีโรคหัวใจและโรคปัสสาวะอีกด้วยแล้ว. ท่านจะยอมรับว่าผู้ตายเป็นโรคไบรต์สดีซีสได้หรือไม่ ?—ได้, แต่ถึงกระนั้นยังมีอาการที่ซุดลงรวดเร็วตั้งแต่เมื่อผู้ตายมาเข้าโรงพยาบาลแล้วซึ่งจะต้องคำนึงอีก. อาการที่ว่านี้ตัดปัญหาที่ว่าปัสสาวะไม่ปรกติ เพราะไบรต์สดีซีสเสียทีเดียว.

ครั้นภายหลังเวลาหยุดศาลสำหรับอาหารกลางวัน, หมอ สยีลสบุรี กล่าวสรุปความ ๒ ข้อสุดท้ายเป็นใจความรับรองว่าถ้ากินยาพิษเข้าไปอย่างร้ายแรงอาจถึงตายได้ แล้วผู้กินยังอาจจะอยู่ไปได้อีกเพียง ๘ วัน, และว่าถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วและถ้ามีโรคตามอวัยวะด้วย, โรคอวัยวะนั้นอาจเป็นเหตุให้ไม่อาเจียนได้พักหนึ่ง.

เซอร์ ช. เคอร์ติส เยนเนตต์.—และเมื่อเป็นเช่นนั้นก็คือเป็นโรคไตหรือ?—เห็นจะไม่เป็นไตเท่านั้น, แต่คงจะเป็นไบรต์สดีซีส.

ถ้าจะให้เวลาอย่างนานที่สุด, คนที่กินยาพิษเข้าไปอย่างมากถึงจะตายได้แล้วจะอยู่ถึง ๑๔ วันได้หรือไม่ ?—ก็อาจเป็นไปได้กระมัง, และบางทีก็จะเคยมีบางรายบ้างแล้วกระมัง, แต่ถ้าเช่นนั้นในระหว่างที่เจ็บอยู่อาการคงจะเปลี่ยนลักษณะไปบ้าง.

อธิบดีอัยการ—ก็เมื่อมีสานหนูอยู่มากตามส่วนต่าง ๆ ในศพรายนี้, ท่านจะเห็นว่าผู้ตาย ๆ ช้ากว่าปรกติไปหรือไม่ ?—ไม่เห็น, เป็นแน่นอน. จำนวนยาพิษที่มีอยู่ในลำไส้มากมายนั้นแสดงให้เห็นได้ว่าได้กินเข้าไปมากภายใน๒๔ชั่วโมงก่อนเวลาตาย, และเห็นได้ชัดว่าก่อนตาย ๒—๓ วัน ก็คงได้กินยาพิษเข้าไปหลายครั้ง.

นายจอน เว็บสเตอร์, แห่งโรงพยาบาลเสนต์แมรี, ให้การเรื่องที่ได้ตรวจร่างกายนางอาร์มสต์รอง. กล่าวว่าได้พบสานหนูแทบทุกอวัยวะและตามสิ่งที่เป็นน้ำไหลออกมาจากร่างกายนั้นด้วย, รวมหมดทั้งสิ้นเป็นจำนวนถึง ๓.๒๔ เกรน, ในจำนวนนี้อยู่ในตับ ๒.๑๒ เกรน. ตามโลงและที่กินในหลุมฝังศพก็ยังมีสานหนูปนอยู่อีก. นายเว็บสเตอร์ได้ตรวจศพต่าง ๆ มา ๑๐ ปีแล้วเป็นจำนวนระหว่าง ๓๐๐ ถึง ๔๐๐ ศพ, และได้ตรวจศพของผู้ถูกวางยาพิษตายหลายศพ. แต่ครั้งนี้มีสานหนูยิ่งกว่าครั้งใด ๆ หมดที่เคยเห็น ๆ มา. ลำดับนี้พยานได้นำสานหนูใส่หลอดแก้วมาแสดงต่อศาลเป็นจำนวน ๓.๒๑ เกรน.

ผู้พิพากษา—นี่แปลว่าจำนวนสานหนูที่กินเข้าไปมากกว่าเท่านี้มาก, เช่นนั้นหรือ ?—เช่นนั้น.

พยานตอบอธิบดีอัยการว่า สานหนู ๒ เกรนอาจทำให้ถึงตายได้ และในตับแห่งเดียวก็มีถึงจำนวนนี้แล้ว.

นอกจากผู้ที่ถูกวางยาพิษด้วยสานหนูแล้วท่านเคยเห็นศพใดบ้างหรือไม่ที่มีสานหนูติดอยู่ทุกอวัยวะ ?—ไม่เคย.

ผู้พิพากษา—ตามที่ข้าพเจ้าเข้าใจนั้นฝ่ายจำเลยแก้ว่าใครคนหนึ่ง, รวมทั้งตัวผู้ตายด้วย, แต่มิใช่จำเลย, ได้ให้นางอาร์มสตร์องกินสานหนูเข้าไป, เช่นนี้ถูกหรือไม่?

เซอร์ เฮนริ เคอร์ติส เยนเนตต์ ถูกแล้ว.

เซอร์ วิลเลียม วิลค็อกซ์, หัวหน้าที่ปฤกษาราชการแพทย์ของกระทรวงนครบาล, ให้การว่า รายนางอาร์มสตร์องนี้เห็นได้ชัดว่า ในปี ๑๙๑๙ อาการป่วยเป่นอาการรูมาติซั่ม, และอาการเนวริติส (โรคเส้นประสาทชนิด ๑) นั้นมีอยู่เปนแห่ง ๆ, แต่มิใช่กำเริบลุกลามหรือซับซ้อนดังได้ยินมาภายหลัง. อาการรูมาติซั่มนี้แสดงให้เห็นว่าเวลานั้นมีพิษบางอย่างเกิดขึ้นในตัวคนไข้เอง, และเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็เปนผลไม่ดีแก่ร่างกายด้วย, แต่พิษเช่นนี้ใคร ๆ ก็คงจะมีด้วยกันทุกคนไม่มากก็น้อย. โรครูมาติซั่มไม่สามารถที่จะทำให้นางอาร์มสตร์องเกิดเปนโรคหัวใจมากขึ้นในสิงหาคม ๑๙๒๐ ได้. แต่อาการในตอนนั้นเปนอาการของโรค ๆ Toxaemia คือ ถูกยาพิษ, แต่จะเปนชนิดไหนพูดไม่ถูก, นอกจากจะว่าพิษนั้นทำให้รำคาญต่อสัมผัส. บางทีโรคท็อกซีเมียนี้เองจะช่วยให้โรคเมลังโคเลียกำเริบขึ้นอีกต่อหนึ่ง, แต่ในส่วนโรคหลังนี้บางทีจะเกิดจากอายุของคนไข้ประกอบด้วยก็เปนได้. ขณะที่คนไข้ไปเข้าโรงพยาบาลนั้นกำลังเจ็บมากเปนแน่นอน, ส่วนอาการที่ซุดลงอย่างรวดเร็วระหว่างการตรวจ ๒ ครั้งของหมอฮิงคส์, คือตอนเที่ยงกับตอนบ่าย ๓ นาฬิกา เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคมนั้น มีทางอธิบายได้ว่าคนไข้ได้กินยาพิษชนิดทำความรำคาญให้แก่สัมผัสเข้าไปในระหว่างนั้น.

ซึ่งอาการป่วยของนางอาร์มสตร์องเปลี่ยนแปลงไปดังว่านั้น พยานเห็นว่าสำคัญมาก, เพราะแสดงให้เห็นว่าสมุฏฐานของโรค คือ พิษสานหนู. ซึ่งนางอาร์มสตร์องมีอาการดีขึ้นในระหว่างอยู่โรงพยาบาลก็ดี, ซึ่งกลับเป็นมากขึ้นอีกเมื่อตอนกลับไปบ้านแล้วก็ดี, ทั้งนี้ล้วนให้เห็นได้ว่ากินสานหนูเข้าไปจนเป็นพิษทั้งเมื่อก่อนเข้าโรงพยาบาลและเมื่อกลับมาจากโรงพยาบาลแล้ว.

ด้วยเหตุที่มีสานหนูอยู่เป็นอันมากในลำไส้ซึ่งเป็นทางแห่งอาการ, พยานจึงกล่าวได้โดยไม่มีสงสัยเลยว่าสานหนูตอนที่มีผลถึงตายนั้นคนไข้ได้กินเข้าไปภายใน ๒๔ ชั่วโมงก่อนเวลาตาย. ในวันสุดท้ายแห่งชีวิต ๒-๓ วันนั้นนางอาร์มสตร์องเห็นจะยกมือยกเท้าไม่ได้เลยโดยอวัยวะเหล่านั้น "ตาย."

อธิบดีอัยการ.— การที่กินยาพิษเข้าไปหลายครั้งระหว่างเวลานานพอใช้เช่นนี้, ท่านเห็นว่าสมกับข้อที่ว่าผู้ตายตั้งใจกินเพื่อจะทำลายชีวิตตนเองได้หรือไม่ ?— ถ้าตั้งใจจะทำลายชีวิตตนเองแล้วก็น่าจะกินยาพิษเข้าไปมาก ๆ แต่เพียงครั้งเดียวหรือสองครั้ง, แต่นี่ปรากฏว่ากินอยู่เสมอ, และหลักฐานชี้ไปทางตรงกันข้ามกับการทำลายชีวิตตนเองทั้งนั้น. วิธีที่กินเข้าไปตัดปัญหาที่จะสงสัยว่าทำลายชีวิตตนเอง.

ผู้พิพากษา.— ท่านแน่ใจหรือว่า ผู้ตายได้กินสานหนูเข้าไปมากภายใน ๒๔ ชั่วโมงก่อนเวลาตาย ?— ข้าพเจ้าไม่ได้สงสัยเลย.

ถ้าจะพิจารณาคำพยานทั้งหมด, ทั้งนางพยาบาลและนายแพทย์และผู้ผสมยา ท่านจะเชื่อได้หรือไม่ ว่าผู้ตายได้กินยาพิษเข้าไปเอง ?— เป็นไปไม่ได้เป็นแน่.

เป็นไปไม่ได้เช่นนั้นก่อนตายสักกี่วัน ?— สักสี่หรือห้าวันนั้นเป็นแน่.

อธิบดีอัยการ.— เท่าที่ท่านรู้เห็นมา ท่านจะสันนิษฐานได้หรือไม่ว่ามาร์ตินเจ็บเป็นอะไร, และเพราะอะไร ?— พิษสานหนูอย่างรุนแรง.

เซอร์วิลเลียมตอบคำถามค้านว่า มาร์ตินนั้นเท่าที่เห็นได้จากอาการอาจเป็นด้วยเหตุกินเนื้อหมูที่มีพิษเพราะเนื้อเสียก็ได้, แล้วแต่ผลของการตรวจอุจจาระของผู้เจ็บ. แต่ในส่วนนางอาร์มสตรองนี้ รูมาติซั่มอาจเกิดขึ้นจากพิษร้ายภายในตัวของคนไข้, ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากเหตุต่าง ๆ หลายประการ.

เซอร์ ฮ. เคอร์ติส เบนเนตต์.— ท่านไม่เห็นด้วยกับหมอฮิงคส์หรือ ว่าอาการรูมาติซั่มอาจเป็นเหตุให้เกิดโรคหัวใจเมื่อตอนสิงหาคม ๑๙๒๐ ?—ไม่เห็นด้วย.

ก็เมื่อครั้งผู้ตายเจ็บที่บาร์นัวดเมื่อเดือนตุลาคม ๑๙๒๐, ซึ่งหมอเตาวน์สเอ็นด์และหมอสูตาร์เป็นผู้รักษานั้น, อาการแสดงโรคอื่นนอกจากถูกวางยาพิษไม่ใช่หรือ ?— จริง. ครั้งนั้นยากที่จะบอกได้จริง ๆ.

ผู้ตายอาจจะถูกวางยาพิษเป็นจำนวนมาก ๆ หลายวัน ก่อนวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์หรือ ?— เป็นเช่นนั้น.

ก่อนวันที่ ๒๒ สิงหาคมไม่มีหลักฐานว่าถูกวางยาพิษด้วยสานหนูไม่ใช่หรือ ?— ข้าพเจ้าไม่ได้ยินว่าถูก.

ถ้าถูกวางยาพิษสานหนูในสิงหาคมแล้ว, หลักฐานมีแต่เพียงวันเดียวเท่านั้นหรือ ?— ถ้าเป็นเช่นนั้นก็เพราะเข้าใจเอาว่ากินครั้งเดียวเป็นจำนวนมาก. แต่ก็อาจจะกินครั้งละเล็กน้อยมากกว่าครั้งเดียวได้.

ถัดจากนั้นมาก็มาเป็นมากวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์. ถ้าเราจะกินสานหนูเข้าไปให้มากในวันที่ ๑๖, ครั้นวันที่ ๑๗ ก็เจ็บลง, แล้วอาการซูดลงทุกทีและตายในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์, เช่นนี้จะเป็นได้หรือไม่ ?— ข้าพเจ้าอาจรับรองว่าเป็นได้, ว่าโดยทั่ว ๆ ไป.

ต่างว่าผู้ตายได้กินสานหนูเข้าไปตั้ง ๗ หรือ ๘ เกรน, อาการต่าง ๆ ที่ได้เห็นมาแล้วครั้งนี้จะเหมือนกันอีกหรือไม่ ?— ถ้ากินเช่นนั้นก็มากเต็มที. น่าจะต้องตายเร็วกว่า ๕ หรือ ๖ วัน.

ถ้าตายช้าพิษสานหนูจะระเหยไปในร่างกายได้หรือไม่ ?—ได้,และคงจะอันตรธานไปก็มาก.

คนที่สติบริบูรณ์กินเข้าไปครั้งแรกก็คงเข็ดไม่กินอีก, แต่ถ้าสติไม่บริบูรณ์อาจจะกินอีกเรื่อยไปได้หรือไม่ ?— กฎธรรมดาของผู้มีสติบริบูรณ์จะเหยียดไปใช้ให้ถึงคนบ้าด้วยเห็นจะไม่ได้.

สานหนูที่กินเข้าไปบางทีเลยติดแน่นอยู่กับกระเพาะอาหารถูกหรือไม่ ?— บางทีก็เป็นได้, แต่ไม่ใคร่มี.

ถ้าเผื่อไม่มีใคร่มี, ก็คือเข้าไปอยู่ในกระเพาะอาหาร ๒—๓ วันแล้วเลยละลายออกไปจากร่างกายทางเบื้องล่างกระนั้นหรือ ?— เห็นจะไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น แต่ก็อาจเป็นได้. ถ้าท่านหมายถึงสานหนูขาว, ข้าพเจ้านึกว่าไม่น่าจะเป็นได้อย่างยิ่ง.

จากหนังสือพิมพ์ "ไทมส์" รายสัปดาห์

วันที่ ๑๔ เมษายน ๑๙๒๒

วันที่ ๑๐ เมษายน

วันนี้ เซอร์ เฮนรี่ เคอร์ติส เบนเนตต์ได้เริ่มเบิดคดีแถลงข้อต่อสู้อยู่ถึง ๓ ชั่วโมง, แล้วจึงเบิกตัวจำเลยเองกับพยานอื่น ๆ อีก ๗ หรือ ๘ คน. ต่อจากนั้นจำเลยได้สาบาลตัวเป็นพยานให้การ, แล้วอธิบดีอัยการได้ถามค้าน, เป็นการเสร็จพิจารณามาในวันนี้เพียงเท่านี้.

อาร์มสตร์องเป็นคนร่างยาง ๆ, ไหล่ออกจะแคบ, รูปหน้าเบื้องบนตอนหน้าผากนั้นกว้างแต่สอบเรียวลงมาจนถึงคาง, แต่ผิวพรรณมีเลือดฝาดดี. ตั้งแต่เริ่มคดีกันมาในศาลโปริสภาจนบัดนี้, อาร์มสตร์องยังไม่เคยยิ้มออกมาเลย, เค้าหน้าเป็นคนหน้าเฉย, แต่มิใช่ทุกข์ร้อน. แต่ครั้นเมื่อศาลหยุดกินน้ำชาแล้ว, จำเลยก้มลงพูดกับพนักงานศัพท์เลขของศาลคนยิ้มออกมานิดหนึ่ง, แต่อีกครู่เดียว, พอหันลงไปพูดกับทนายความของเขาซึ่งนั่งอยู่ข้างล่างไป, หน้าก็กลับเฉยอีก. เมื่ออาร์มสตร์องเข้าไปให้การในคอกพยานต่อจากศาลหยุดสำหรับอาหารกลางวันแล้ว, เสียงที่พูดให้การนั้นเป็นเสียงเบา, จนกระทั่งผู้พิพากษาต้องเตือนครั้ง ๑ หรือ ๒ ครั้งว่าให้พูดดัง ๆ.

นายโยสังเคตถามซักจำเลย, ซึ่งตอบโดยมิได้หยุดยั้งและโดยมีสัมปชัญญะเป็นใจความดังต่อไปนี้. ข้อที่หาว่าได้ให้ยาพิษแก่ภรรยานั้นไม่ว่าเวลาใด ๆ นั้น จำเลยปฏิเสธอย่างเด็ดขาด, ส่วนความ

ที่แนะกันขึ้นว่า จำเลยให้นายมาร์ตินกินขนมร้อนโดยรู้ว่ามียาพิษอยู่ในนั้นก็ดี หรืออาหารอื่น ๆ ที่มีพิษก็ดี เมื่อคราวเชิญไปกินน้ำชาเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคมปีก่อนนั้น เปนเรื่องไม่จริงเลย การที่จำเลยใช้สานหนูในการทำสวนนั้น นางอาร์มสต์รองรู้อยู่ดี, และอาจเข้าถึงตู้ที่เก็บสานหนูขาวไว้ได้ตลอดเวลาตั้งแต่แรกซื้อมาเมื่อเดือนกรกฎาคม ๑๙๒๐. จำเลยได้เก็บสานหนูนั้นไว้, แต่ยังไม่ได้แก้ห่อออกมาใช้เลย, แต่ครั้นเมื่อภรรยาตายลง, จำเลยได้ไปเยี่ยมตู้นั้นดู, ไม่เห็นเชือกที่รัดห่ออยู่แต่เดิม, และมีที่เห็นได้ว่าใครไปเยี่ยมห่อเสียแล้ว. ในขณะนั้นจำเลยก็นึกประหลาดใจอยู่บ้างแต่ไม่ได้ทำอะไรยิ่งไปกว่านึกเช่นนั้น. ภายหลังได้แย่งมาทำยาฆ่าหญ้าเสียครึ่งหนึ่ง, เหลืออีกครึ่งหนึ่งได้เก็บไว้ในโต๊ะเขียนหนังสือ. ที่เหลือนี้เอง คือสานหนูที่เซอร์ เฮนรี เคอร์ติส เบนเนตต์กล่าวว่า ตำรวจนครบาลได้แลเลยเสีย, และภายหลังซอลิซิเตอร์ของอาร์มสต์รองไปค้นพบเข้า.

ในระหว่างศาลหยุดกินน้ำชาผู้พิพากษาได้สั่งให้มีการพิสูตร์ข้อเท็จจริงแห่งคำกล่าวของจำเลย, ในเรื่องที่ว่าค้นพบสานหนูในโต๊ะเขียนหนังสือ. การพิสูตร์นี้ คือ เจ้าพนักงานไปยกโต๊ะเขียนหนังสือเข้ามาไว้ในห้อง ๆ ๑ ในบริเวณศาล, ผู้พิพากษาสั่งให้จำเลยเอาห่อสานหนูไปวางในลิ้นชักที่ตรงที่ได้ให้การไว้, ครั้นภายหลังผู้พิพากษาให้นายแมทธิวส์ซอลิซิเตอร์ของจำเลย, เอาห่อไปวางณที่ซึ่งว่า ๆ ได้ค้นพบ. ผู้นั่งพิจารณา,

(ผู้พิพากษาและลูกขุน) พร้อมด้วยทนายได้ไปดูการพิสูตร์, แต่ผลของการเป็นอย่างไรหาได้เปิดเผยไม่.

อธิบดีอัยการได้ถามอาร์มสต์รองอยู่เกือบชั่วโมง, แต่ยังมิทันจะได้ถามไปถึงความที่เป็นสำคัญในคดีนี้ ก็พอถึงเวลาศาลเลิก. อาร์มสต์รองตอบคำถามทันทีทุกอย่าง จนกระทั่งท่านอธิบดีถามมาถึงวันที่นางอาร์มสต์รองเข้าโรงพยาบาล. ตอนนี้คำให้การในเรื่องอาการป่วยของนางอาร์มสต์รองมีบางแห่งที่ไม่ตรงกับคำชี้แจงซึ่งอาร์มสต์รองได้ให้ไว้แก่โรงพยาบาลเมื่อรุ่งขึ้นจากวันที่นางอาร์มสต์รองออกจากโรงพยาบาล.

จากหนังสือพิมพ์ "ไทมส์" รายสัปดาห์

ฉบับลงวันที่ ๒๑ เมษายน

วันที่ ๑๓ เมษายน

อาร์มสตร์องต้องอยู่ในคอกพยาน ๖ ชั่วโมงครึ่ง. ถึงแม้ว่าเขาได้ถูกซักอย่างประชิดโดยอธิบดีอัยการ และถูกซักถามอย่างหลักแหลมโดยผู้พิพากษาคาร์ลิงก็ดี, แต่เขาก็ทนทานเก่ง.

ผู้พิพากษาได้ถามซักถึงวิธีที่ใช้สานหนูขาวอย่างเลอียด. ในชั้นก่อนอาร์มสตร์องแก้ตัวว่าตกใจที่ถูกจับ จึงมิได้บอกแก่ตำรวจพระนครบาลถึงเรื่องห่อสานหนู ๒ เอานซ์ที่อยู่ในโต๊ะเขียนหนังสือ. พยานรับรองว่าถ้าตนสารภาพในชั้นต้นว่ามีสานหนูอยู่แล้ว ก็จะเป็นข้อพิรุธอยู่แก่ตนจริง, แต่ถึงกระนั้นก็แก้ว่ายังได้บอกความนี้ต่อซอลิซิเตอร์ของตนแล้ว, ทนายห้ามมิให้พูดถึงเมื่อเริ่มไต่สวนกันในศาลโปริสภา. ลำดับนี้ว่ากันด้วยข้อหาเรื่องสานหนูห่อเล็ก ๆ อีก ๒๐ ห่อ, ที่อาร์มสตร์องว่าได้ผสมขึ้นไว้สำหรับฆ่าหญ้า, ซึ่งท่านผู้พิพากษาอธิบายว่าทุก ๆ ห่อมีพิษร้ายแรงอย่างอุกฤษฏ์, อาจฆ่าได้ ใช่แต่หญ้าเท่านั้น, แม้ชีวิตมนุษก็ได้. อาร์มสตร์องตอบว่าเมื่อเวลานั้นหาได้นึกไปถึงว่าจะร้ายแรงเช่นนั้นไม่.

ครั้นอาร์มสต์รองกลับไปยังที่นั่งของจำเลยแล้ว, ศาลได้สืบพยานจำเลยคนอื่น ๆ อีก.

หมอ ฟ. ส. ตูกูด, แห่งกรุงลอนดอน, ให้การว่าได้ชันสูตรศพมาแล้วตั้ง ๗,๐๐๐ ศพ, แล้วแสดงความเห็นต่อศาลในน่าที่ ๆ ได้เป็นผู้ชันสูตรศพรายนางอาร์มสต์รองนี้. พยานเห็นว่าก่อนวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นวันก่อนตาย ๒ วันไม่มีทางที่น่าจะเชื่อได้เลยว่า ผู้ตายได้ถูกวางยาพิษโดยสานหนู, แต่ในวันนั้นคงจะได้กินเข้าไปมาก, จนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตายในที่สุด.

ก่อนฝ่ายจำเลยแถลงการณ์ได้มีการถามค้าน หมอ ตูกูด. แล้วได้สืบหมอ เอนสลีย์ กับหมอ สติด, ซึ่งเป็นหมอในมณฑลเฮเรฟอร์ดไชร์ต่อไป. ทั้ง ๒ นายนี้แน่ใจว่าสังเกตจากอาการของนางอาร์มสต์รองจะเห็นได้ว่าได้กินสานหนูเข้าไปมากเมื่อตอนเช้าวันที่๑๒กุมภาพันธ์ แต่ไม่เห็นมีอะไรเลยที่จะแสดงว่าได้ถูกวางยาพิษก่อนวันนั้น.

เซอร์ เฮนริ เคอร์ติส เบนเนตต์, แถลงการณ์ในตอนจะจบได้พยายามเน้นข้อคำที่ว่า, ไม่ปรากฏสาเหตุอย่างใดเลยเลย, ที่คนซึ่งนิสัยนะเช่นอาร์มสต์รองจะพยายามวางยาพิษภรรยาของตนเอง, กับทั้งอีกข้อ ๑ ว่าน่าเห็นจริงที่สุดที่นางอาร์มสต์รองจะได้ปลงชีวิตตนเองในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์นั้น, โดยเหตุที่นางอาร์มสต์รองมีสัญญาวิปลาศมีความทุกข์ซ่อนอยู่ด้วย, ว่าไปเข้าโรงพยาบาลมาแล้วก็ไม่หายเจ็บ เซอร์เฮนริร้องขอต่อคณะลูกขุน ให้รับรองว่าอาร์มสต์รองได้ให้การสมคัน

สมปลาย, ทั้งควรเชื่อด้วยในเรื่องสานหนูขาวที่ได้ไปซื้อมาเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๑๙๑๑, และว่าอาร์มสตร์องได้ให้การเป็นพยานอย่างดียิ่ง.

เซอร์เฮนริแถลงการณ์ตอนนี้เป็นเวลา ๑ ชั่วโมงกับ ๔๕ นาที, ถัดจากนี้อธิบดีอัยการได้ลุกขึ้นแถลงต่อไป.

ผู้พิพากษาสรุปความ

ในวันที่ ๑๓ เดือนนี้ผู้พิพากษาดาร์ลิงได้สรุปความดังต่อไปนี้. การพิจารณาคดีอันยืดยาวและลำยากใจซึ่งพวกเราได้กระทำกันมาบัดนี้จวนจะถึงที่สุดลงแล้ว, จึงเป็นน่าที่ของข้าพเจ้าที่จะรวมสรุปความตามที่ได้ขึ้นมาถึงศาลนี้. ข้าพเจ้าคิดว่าจะไม่จำเป็นจะต้องยกคำพยานขึ้นมากล่าวอีกเป็นราย ๆ ไปทั้งหมด. เพราะท่านทั้งหลายก็ได้อ่านอยู่แล้ว, ได้ยินอยู่แล้วเป็นอย่างดี. คำพยานส่วนมากไม่สู้จะมีผลอันใด, เพราะเมื่อเริ่มว่าความ, ท่านอธิบดีอัยการก็ได้แถลงต่อท่านทั้งหลายแล้วว่า จะขอพิสูตร์ให้เห็นว่านางอาร์มสตร์องตายลง เพราะมีผู้ให้กินสานหนูเข้าไปครั้ง ๑ หรือหลายครั้ง. การพิสูตร์ความข้อนี้กระทำให้ศาลต้องเรียกพยานเป็นอันมาก, ซึ่งฝ่ายโจทย์จะเว้นเสียก็ไม่ได้, เพราะในคดีอาญา, คำรับใด ๆ นอกจากสารภาพผิดในข้อหาแล้ว, จะมีใครกระทำแทนจำเลยนั้นไม่ได้, เพราะฉนั้น เซอร์ เฮนริ เคอร์ติส เบนเนตต์, จึงจะกล่าวไม่ได้เลยสักขณะเดียวว่า " อ๋อ, ข้อนั้นไม่จำเป็นจะต้องพิสูตร์ให้ลำยากไปเลย." ข้างฝ่ายจำเลยแก้เป็นทำนองนี้, คือว่า, ข้อความส่วนใหญ่ซึ่งอธิบดีอัยการจะต้องพิสูตร์นั้นไม่มีปัญหาว่าจะไม่จริงเลย, และตั้งแต่ได้เริ่มสืบพยาน

กันมาปรากฏความข้อ ๑ อย่างแน่ชัดโดยไม่มีใครโต้เถียงว่า, นางอาร์มสต์รองตายเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๑๙๒๑ เพราะถูกพิษสานหนู, เพราะสานหนูได้เข้าไปอยู่ในร่างกาย. ข้อโต้เถียงแท้จริงระหว่างโจทย์จำเลยนั้นคือ: ฝ่ายโจทย์ได้แสดงพอละหรือว่าจำเลยเป็นผู้ให้ยาพิษแก่นางอาร์มสต์รองกินเข้าไป ? และเพื่อจะชักนำให้เห็นว่าฝ่ายโจทย์พิสูตร์ไม่ได้เช่นนั้น, ฝ่ายจำเลยจึงได้เถียงว่าเขาพิสูตร์ได้ว่าผู้ตายกินเข้าไปเองเพื่อจะฆ่าตนให้ตาย. ถ้าจำเลยให้ยาพิษแก่ผู้ตายจริงไซร้, ก็แปลว่าเขาได้กระทำความผิดเป็นอาญา. ถ้าผู้ตายกินเข้าไปเองเพื่อจะฆ่าตนเองไซร้, ผู้ตายก็ได้กระทำความผิดเป็นอาญาเหมือนกัน.* ปัญหาเหล่านี้และเป็นน่าที่ท่านจะวินิจฉัย, โดยอาศัยพยานหลักฐาน.

คดีรายนี้ประหลาดมาก, น่าพิจารณามาก, และข้าพเจ้าออกสงสัยว่ายังจะมีพวกเราที่มีน่าที่อยู่ในนี้คนใดคนหนึ่งหรือไม่, ที่จะนึกออกว่าได้เคยพบคดีที่มีเหตุการณ์ประหลาดเหมือนเช่นนี้. ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าเป็นการดียิ่งและมหาชนก็ควรยินดีที่จะได้ทราบเหมือนกัน, ที่ว่าฝ่ายโจทย์มีคนใหญ่โตถึงชั้นท่านอธิบดีอัยการออกมาว่าคดีด้วยตนเอง. นี่ต้องเห็นว่าเป็นคดีสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมหาชนทั่วไป. คดีใดที่อธิบดีออกมาว่าความฝ่ายอัยการเองแล้ว, ต้องนับว่าอัยการได้กระทำน่าที่ ๆ ควรจะต้องกระทำให้แก่มหาชนและแก่ตัวจำเลยเองเป็นอย่างดีที่สุดที่จะทำได้. ข้อที่อัยการจะต้องสอดส่องในเรื่องนี้มีอยู่ว่า: ฝ่าย

* กฎหมายอังกฤษมีบทบัญญัติว่า การฆ่าตัวเองเป็นความผิดทางอาญาได้

แผ่นดินมีกรณียะที่จะต้องปกป้องรักษาผู้ที่อ่อนแอที่สุด ผู้ที่เลวที่สุดเท่าเทียมกันกับผู้ที่แข็งแรงที่สุดและที่อยู่ในตำแหน่งสูงที่สุดแห่งพศกนิกรทั้งมวญ. สำหรับนัยน์ตาทนายของแผ่นดิน, คนทั้งหมดนับว่าเสมอกันสิ้น, ไม่ว่ามีหรือจน, แก่หรือหนุ่ม, แข็งแรงหรืออ่อนแอ; เมื่อลูกขุนคณะใหญ่ได้วินิจฉัยลงไปว่าคดีมีมูลพอจะพิจารณาได้แล้วก็มีเหตุผลเพียงพอที่จะสันนิษฐานได้ว่าข้าแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ถูกฆ่าตายลงไป, ถ้าพอจะหาตัวผู้ฆ่าให้พบได้แล้วย่อมเป็นสิ่งสำคัญที่สุด สำหรับประชาชนทั้งบ้านเมืองที่เราจะต้องหาตัวผู้ร้ายนั้นให้พบให้จงได้. สิ่งสำคัญคือเราต้องสอบสวนคดีนี้จนตลอดโดยพิสดารและโดยยุติธรรม, และอีกประการ ๑ ก็เป็นข้อสำคัญเหมือนกันที่ลูกขุนจะต้องวินิจฉัยให้ถูกต้องด้วยคลองธรรม, โดยมิพักนึกถึงอะไร ๆ หมดทั้งสิ้น, เพราะลูกขุนเป็นผู้ได้รับความไว้วางใจให้ตัดสินผิดถูกในเรื่องเช่นนี้.

ส่วนน่าที่ของข้าพเจ้านั้น, ข้าพเจ้ารับรองแก่ท่านได้ทีเดียวว่าไม่ใช่ของสดวกใจเลย, น่าที่ข้าพเจ้าคือจะต้องคอยดูระวังมิให้มีใครให้การเป็นพยานให้ผิดหลักยุติธรรมและนิติธรรม มิให้มีการถามเอารัดเอาเปรียบแก่กันได้. ในข้อนี้ก็ไม่ได้ยุ่งยากอะไรนัก, การพิจารณาได้เป็นไปอย่างพอใจข้าพเจ้าแล้วทั้งสิ้น. แต่นอกจากนั้นข้าพเจ้ายังมีน่าที่ที่จะต้องดูแลให้ท่านได้ฟังข้อความทุกอย่างที่จะซักถามมาได้จากพยาน

ใด ๆ ตามทางที่ถูกที่ควร, เพราะท่านมีน่าที่อันหนักและสำคัญ กล่าวคือจะต้องวินิจฉัยความถูกผิดในเรื่องนี้.

เมื่อได้อธิบายความเบื้องต้นแล้ว, ข้าพเจ้าขอพูดถึงคดีรายนี้โดยเฉภาะโดยพิสดาร. ท่านทั้งหลายย่อมรู้ขนบธรรมเนียมของศาลอังกฤษอยู่แล้วว่า จำเลยไม่จำเป่นต้องพิสูตร์ตนเองว่าไม่ผิด. จำเลยจะปฏิเสธข้อหาก็ได้. ซึ่งแปลว่าได้ร้องขอต่อทนายแผ่นดินให้พิสูตร์ว่าตนมีความผิดล่วงพระราชอาญา. อนึ่งคำตัดสินที่ว่า "จำเลยไม่ผิด" นั้น, หาได้แปลว่าจำเลยได้พิสูตร์ว่าตนเองเป่นคนไม่ผิดไม่. แต่แปลว่าอัยการไม่ได้พิสูตร์ว่าคนนั้นมีผิดเท่านั้นเอง. เพราะฉนั้นปัญหาที่ท่านจะต้องตั้งถามใจของท่านไว้เสมอนั้นคือว่า อัยการได้พิสูตร์ในข้อที่กล่าวหาใด ๆ ให้เป่นที่พอเพียงแก่ท่านหรือไม่ ? ถ้าไม่พอ, ถ้าพิสูตร์ไม่ได้, ท่านจะตัดสินว่า "จำเลยไม่ผิด" ก็ได้. ถ้าท่านมีเหตุสมควรที่จะสงสัยในข้อพิสูตร์ของอัยการ, ท่านต้องตัดสินว่า "จำเลยไม่ผิด." นี่เป่นหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษ.

ในที่นี้ได้มีคำกล่าวว่าคดีเรื่องนี้เป่นคดีที่อาศัยพยานเหตุผล. ก็เป่นความจริง. คงจะยังมีบุคคลที่จะร้องว่า นี่เป่นแต่ "เพียง" พยานเหตุผลเท่านั้น. ที่พูดเช่นนี้เป่นการพูดอย่างเขลาที่สุด. พยานเหตุผลก็ดีเท่ากับพยานอื่น ๆ ไม่ว่าชนิดใด,ถ้าข้อความนั้นถูกเรื่องและเป่นความจริง. พยานเหตุผลที่อาจพิสูตร์ความผิดของบุคคลได้นั้นเป่นเช่นนี้: มีพยานปาก ๑ พิสูตร์ความอย่าง ๑, อีกปาก ๑ พิสูตร์อีกอย่าง ๑, แต่ข้อพิสูตร์ทั้งนี้ล้วนชี้ไปในทางที่จะให้เห็นว่าจำเลยมีความผิดอย่างแน่นอน

เหลือที่จะสงสัยอีกได้, ถ้าจะแยกฟังแต่โดยลำพังพยานปาก ๑ ๆ แล้วจะไม่พิสูตร์ได้ว่าจำเลยมีความผิด. แต่เมื่อรวมความเหล่านี้พิจารณาพร้อมกันแล้วจักชี้ให้เห็นไปในทางเดียวที่จะเปนอย่างอื่นมิได้เปนอันขาด, และถ้าผลของการสืบพยานเหตุผลเปนดังว่านี้แล้ว ท่านจะสามารถลงความเห็นได้แน่นอนดีกว่าจะไปได้พยานใด ๆ เข้ามาให้การตรง ๆ ว่า "ข้าพเจ้าได้เห็นคนนั้นกระทำความผิดอันนี้."

ถ้าเปนเช่นนี้ท่านจะนึกว่ากระไร, ต่างว่าจะมีใครสักคน ๑ เข้ามาให้การในที่นี้ว่า: "แต่ก่อนข้าพเจ้าไม่เคยไปเม์ยพิลด์เลย และตั้งแต่นั้นมาข้าพเจ้าก็หาได้ไปอีกไม่. แต่เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ข้าพเจ้าได้ไปที่นั่น, เผอิญได้เห็นนางอาร์มสต์รองเดินเข้าไปที่โต๊ะเขียนหนังสือ, หยิบสานหนูออกมาห่อ ๑, ตวงออกมา ๓ เกรนครึ่งหรือ ๖ เกรนหรือเท่าไร ๆ ก็ตาม, วางไว้แล้วเดินไปหยิบน้ำมาถ้วยแก้ว ๑, ครานี้เอาสานหนูใส่ในน้ำ, กินเข้าไปหมด, แล้วเดินขึ้นไปบนห้องและนอนลงที่ ๆ นอน, แล้วข้าพเจ้าก็ได้ยินนางอาร์มสต์รองพูดว่า "เอาละ, ที่นี้ได้การละ." ถ้อยคำเช่นนี้แหละ, ถ้ามีใครมาให้การก็เปนประจักขพยานโดยแท้. นี่แหละจะพิสูตร์ให้สมจริงได้ดังที่ได้แนะกันขึ้นฤๅไม่ว่าผู้ตายได้ฆ่าตนเอง. ถ้าได้เช่นนี้ก็ยังเหลืออยู่อย่างเดียวแต่จะต้องพิสูตร์ว่านางอาร์มสต์รองได้ตายแล้วเท่านั้น.

แต่ถ้ามีความหลายข้อที่ท่านเห็นว่าพิสูตร์ได้สมจริงแล้ว. ข้อหนึ่งพิสูตร์โดยพยานปากหนึ่ง, อีกข้อหนึ่งอีกปากหนึ่ง, ยังอีกข้อหนึ่งอีกปาก

หนึ่งอีก, แต่หลักฐานเหล่านี้หาใช่ฝ่ายเดียวกันไม่, คือนายเดวิสให้การเปนหลักฐานพิสูตร์ความข้อหนึ่ง, หมอสยีลสยุรีอีกข้อหนึ่ง, นางพยาบาลแอลเลนอีกข้อหนึ่ง, นางพยาบาลลอยด์อีกข้อหนึ่ง, หมอวิลค็อกซ์อีกข้อหนึ่ง, หมอตูกูดอีกข้อหนึ่ง — ทุกปากนี้ให้การสมกันหมด — ยังซ้ำมีหมอเอนสลีมาพิสูตร์ความสมเข้าอีก; และพยานทั้งนี้ชี้ความไปในทางเดียวกันหมด, จะเปนจำเลยผิดก็ตาม, หรือจำเลยไม่ผิดก็ตาม, เมื่อพยานต่างฝ่ายหลายปากให้การสมกันดังว่ามานี้, ท่านจะไม่ว่าหรือว่าไม่มีอะไรจะดีไปกว่าพยานเหตุผลถ้าหาได้พอ, ทั้งที่คำพยานชนิดนี้ยังคงเปนแต่ "เพียง" พยานเหตุผลอยู่นั้นเอง ?

ในที่นี้ข้าพเจ้าจะขอยกความที่จัดว่าเปนสาขาคดีขึ้นพูดก่อน: ท่านย่อมทราบอยู่แล้วว่าข้อหามีอยู่ว่าจำเลยได้ฆ่าภรรยาตาย, แล้วจึงมีทำนองสาขาคดีแซกเข้ามา. ในสาขาคดีนี้มีคำกล่าวว่าจำเลยพยายามจะฆ่านายมาร์ติน. ขอท่านจงรวบรวมด้วยว่าจำเลยไม่ได้ถูกจับฐานได้ฆ่านางอาร์มสต์รอง. ข้อนั้นยังไม่มีใครได้คำนึงถึง. แต่ที่จำเลยถูกจับนั้นโดยถูกหาว่าพยายามจะฆ่านายมาร์ติน. เพราะเหตุนี้เองตำรวจนครบาลจึงได้ไปค้นที่สำนักงานของจำเลย, และต่อเมื่อนายมาร์ตินเจ็บลงและผู้คนรู้ข่าวว่าเจ็บและรู้อาการที่เจ็บด้วยแล้ว, จึงได้สันนิษฐานกันว่าบางทีจำเลยจะได้พยายามฆ่านายมาร์ตินจริง, และต่อเมื่อนั้นบางคนจึงได้นึกขึ้นได้ว่า, "นายมาร์ตินมีอาการเหมือนหนึ่งว่าได้ถูกวางยาเบื่อคือสานหนู— มีอาการให้อาเจียร, ให้ลงท้อง, ให้ปวดที่ท้องน้อย, อยู่ ๆ ก็เจ็บขึ้นมา,

และถัดจากมื้ออาการนั้นขึ้นไปได้ไปกินน้ำชากับจำเลยมาใหม่ ๆ ทั้งนอกจากคราวนั้นซึ่งนางอาร์มสต์รองก็ยังมีชีวิตอยู่, ก็ไม่เคยได้ไปกินอะไรในบ้านของจำเลยอีกด้วย, ต่อเมื่อนี้แหละจึงได้มีใครเกิดนึกขึ้นได้ว่า, "ก็นางอาร์มสต์รองเล่า, เขาตายด้วยโรคอันใด ?"

หมอชิงค์สงดไว้ ในใบสำคัญชันสูตรพลิกศพเป็นใจความทำนองว่านางอาร์มสต์รองตายโดยปรกติ, ซึ่งจะว่าเท็จก็ไม่ได้. ในนั้นไม่ได้กล่าวว่านางอาร์มสต์รองถูกยาพิษตาย, หรือว่าตายเพราะเหตุใด ๆ. พิษสานหนูเป็นสิ่งที่ยากที่จะเห็นได้, ผู้ที่ได้พิจารณาเรื่องนายมาร์ติน, เมื่อได้สอบสวนในทางแยกธาตุด้วยแล้ว, จึงได้ตกลงปลงใจว่าได้มีผู้วางยาเบื่อนายมาร์ตินด้วยสานหนู, จึงได้นึกต่อไปว่าไหน ๆ มีเรื่องเช่นนี้แล้วก็น่าจะเลยสอบสวนต่อไปว่า นางอาร์มสต์รองตายโดยเหตุเดียวกันกับที่นายมาร์ตินเจ็บนี้หรือไม่.

เพราะฉนั้นจึงได้จัดการขออนุญาตเจ้าพนักงาน, แล้วจัดการขุดศพ (นางอาร์มสต์รอง) ขึ้นเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๑๙๒๒, ส่วนจำเลยได้ถูกจับเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคมโดยต้องหาว่าพยายามจะฆ่านายมาร์ติน. ก็เรื่องนางอาร์มสต์รองนั้นได้ความว่ากระไรเล่า ? นี่แหละ, จะเป่นด้วยเรื่องเผอิญสมกันเข้าอย่างน่าประหลาดหรือมิใช่, ในการที่ไปขุดศพก็ได้พบสานหนูมากมาย, จนกระทั่งเจ้าน่าที่ ๆ เคยแก่การเช่นนี้มานักหนาแล้วก็ยังไม่เคยเห็นรายใด ๆ มีมากถึงเท่านี้ ? แต่ถึงกระนั้น, โปรดจำไว้หน่อยว่า, การที่ไปขุดศพขึ้นนั้นไม่ใช่เพราะสงสัยกันว่าผู้ตายฆ่าตนเอง.

ไม่ได้ขุดศพขึ้นโดยใคร ๆ ที่เกี่ยวกับฝ่ายจำเลยเป็นผู้แนะขึ้นเลย. ไม่ได้ขุดขึ้นเพื่อจะแสดงให้เห็นว่าหมอชิงค์สงดไว้ผิดในใบชันสูตรพลิกศพ. แต่ความจริงนั้นได้ขุดขึ้นเพราะมีผู้ที่ได้ไปกินน้ำชากับจำเลยเจ็บลง, สงสัยกันว่าเพราะพิษสานหนู, และสงสัยกันด้วยว่าภรรยาของผู้ที่เชิญมาร์ตินไปกินน้ำชานั้นก็ได้ตายเพราะพิษสานหนูเหมือนกัน.

ฝ่ายจำเลยได้กล่าวว่าฝ่ายโจทย์ใช้วิธีสืบพยานตรงกันข้ามกับวิธีปรกติ. ก็จริงของเขา. แต่แล้วก็ได้ความว่ากระไร ? ก็ได้ความที่เป็นเหตุผลอันน่าสงสัยยิ่ง. คือได้ความว่าสิ่งที่ว่าเป็นเหตุให้นายมาร์ตินเจ็บนั้นคือสานหนู, และสิ่งเดียวกันนี้ได้มีอยู่เป็นจำนวนมากอย่างผิดปรกติในร่างกายของนางอาร์มสตร์องแทบทั่วทุกแห่ง. ก็เมื่อการเป็นเช่นนั้น, จะมีทางพูดว่ากระไร. จะพูดได้หรือว่าผู้ตายกินเข้าไปโดยเหตุบังเอิญ ? ข้อนี้ก็ไม่ได้มีใครแนะไปถึงดอก. ที่พูดกันในเรื่องนี้ก็คือ: ฝ่ายหนึ่งพูดว่า " ความชี้ให้เห็นว่าฆาฏกรรม, ว่ามีการวางยาพิษโดยเจตนาจะฆ่ากันให้ตาย." อีกฝ่ายหนึ่งพูดชี้ให้เห็นไปในทางผู้ตายฆ่าตนเอง.

เราจะหาอะไรมาถือเป็นเกณฑ์วินิจฉัยได้เล่า ? ในเวลาที่แล้วมาได้มีผู้เอ่ยขึ้นถึงสาเหตุหรือข้อมุ่งหมายอยู่บ้าง. ทั้งท่านอธิบดีอัยการและเซอร์ เฮนรี เคอร์ติส เบนเนตต์ก็ได้ยกสาเหตุขึ้นแถลงต่อท่านแล้วทั้งคู่. ก็เป็นธรรมดาเช่นนั้น, เพราะในเวลาใด ๆ ที่มีผู้ถูกหาว่าได้กระทำผิดในทางอาญาอย่างใดอย่างหนึ่ง คนทั่ว ๆ ไปก็มักจะนึกถามกันขึ้นว่า

"ทำไม, เพราะเหตุใด ?" ในคดีรายมาร์ตินได้มีผู้แนะขึ้นว่ามาร์ตินถูกวางยาพิษเพราะเหตุว่ามาร์ตินกับจำเลยได้มีเรื่องกันขึ้นจนกระทั่งฝ่ายจำเลยกำลังจะตกอยู่ในที่ลำบาก. ชั้นเดิมมีชาวนายางคนได้ซื้อที่จากอาร์มสตรองโดยให้เงินประกันไว้ ๕๐๐ ปอนด์. มาร์ตินเปนทนายของพวกนี้. ครั้นจวนถึงวันกำหนดที่จะโอนที่นา, มาร์ตินได้เร่งรัดให้จำเลยจัดการทำหนังสือสำคัญแห่งการซื้อขายนี้เนือง ๆ, เพื่อจะได้โอนที่มาให้แก่ผู้ซื้อ, แต่ก็หาเปนผลสำเร็จไม่. มาร์ตินจึงได้บอกแก่อาร์มสตรองว่า "ก็เมื่อจัดการไปไม่ได้ก็คืนเงินประกัน ๕๐๐ ปอนด์ของเขาเสียสิ. ท่านเปนผู้ถือเงินไว้ ท่านต้องคืนเงินให้เขาหรือมิฉนั้นท่านต้องทำหนังสือสำคัญโอนที่ไปให้เขาอย่างใดอย่างหนึ่ง." อาร์มสตรองหาได้ทำอย่างใดอย่างหนึ่งไม่.

ลำดับนี้อาร์มสตรองจึงเชิญมาร์ตินไปกินน้ำชา, แล้วก็มีอาการป่วยดังว่ามาแล้ว. มาร์ตินได้ให้การต่อท่านแล้ว ว่าต่อจากนั้นมาก็ได้รับเชิญอีกร่ำไป, และว่าจำเลยได้เริ่มหาน้ำชามากินที่ ๆ ทำงานของจำเลยและชวนมาร์ตินให้ไปกินน้ำชาด้วยกันณที่นั้น, กับยังได้อวดว่าได้จัดการให้มีเตาแกสขึ้นสำหรับต้มน้ำในออฟฟีศ, แต่ฝ่ายมาร์ตินหาได้ไปไม่. เซอร์ เฮนริ เคอร์ติส เบนเนตต์ว่าความข้อนี้ไม่เห็นประหลาด, ถึงมาร์ตินเองก็เอาน้ำชาไปกินที่ออฟฟีศเหมือนกัน. แต่มาร์ตินอธิบายได้ว่าเหตุใดจึงทำเช่นนั้น, คือทำเช่นนั้นเพราะอยากจะหาข้อแก้ตัวสำหรับจะได้ไม่ต้องรับเชิญของอาร์มสตรอง—ซึ่งดูก็เพียงพออย่างยิ่ง. การที่เปนเช่นนี้มิใช่ว่าต่างคนอยู่ดี ๆ ก็เกิดอยากจะหาน้ำชาไปกินที่ออฟฟีศ

ด้วยกันทั้งคู่แทนที่จะกลับบ้าน, แท้จริงนั้นอาร์มสต์รองทำเช่นนั้นโดยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง, ฝ่ายมาร์ตินทำเช่นนั้น เพื่อจะได้ไม่ต้องรับเชิญของอาร์มสต์รองที่มีมาเสมอ ๆ ร่ำไป ให้ข้ามฟากถนนไปกินน้ำชาด้วยกัน.

เหตุใดจึงนับว่าคดีเรื่องมาร์ตินสำคัญในที่นี้เล่า ? นี่เป็นปัญหากฎหมายอันหนึ่ง, ซึ่งได้โต้เถียงกันอยู่เมื่อก่อนท่านทั้งหลายได้เข้ามานั่งในศาลนี้. ในการโต้เถียงนั้นได้มีผู้แถลงว่าคดีมาร์ตินไม่เกี่ยวกับคดีเรื่องฆ่าคนตายนี้, แต่ความตกลงซึ่งข้าพเจ้าได้กระทำในที่สุดนั้นว่าพยานในคดีมาร์ตินเป็นข้อสำคัญในที่นี้, ควรต้องให้ท่านทั้งหลายได้ฟังด้วย. ถ้าข้าพเจ้าตกลงผิดในข้อนั้น, และถ้าจำเลยจะต้องถูกตัดสินว่ามีความผิด, เท่านี้ก็พอแล้วที่จะล้มเรื่องให้เลิกไป. ข้าพเจ้าได้คิดตกลงใจว่าคดีมาร์ตินนี้มิใช่นอกเรื่อง. เหตุใด ? เหตุว่าคดีมาร์ตินนี้เป็นเครื่องพิสูตร์ว่าอาร์มสต์รองมีสานหนูอยู่ข้อหนึ่ง กับว่าอาร์มสต์รองอาจใช้สานหนูนั้นเข่นยาพิษให้คนกินเข้าไปได้อีกข้อหนึ่ง. ถ้าพิสูตร์ไม่ได้ว่าอาร์มสต์รองให้มาร์ตินกินสานหนูเข้าไปด้วยเจตนาจะทำร้ายหรือจะฆ่าให้ตายแล้ว, พยานทั้งหมดในคดีมาร์ตินก็ย่อมไม่มีน้ำหนักหลักฐานอันใดสำหรับคดีฆ่าภรรยานี้อยู่เอง ถ้าท่านตกลงเห็นว่าอาร์มสต์รองได้วางยาพิษมาร์ตินฉนั้นไซร้, คดีมาร์ตินก็ย่อมมีประโยชน์โดยชี้ให้เห็นได้ว่าจำเลยมียาพิษอะไรอยู่และจำเลยพร้อมที่จะใช้ยาพิษนั้นในทางใดบ้าง——คือมิใช่จะใช้แต่เพียงฆ่าหญ้าหรืออะไร ๆ เช่นนั้น, แต่ใช้ฆ่ามนุษย์ก็ได้, ถ้าเขาเห็นว่ามีเหตุพอที่จะฆ่า.

ส่วนเรื่องคดีนางอาร์มสต์รองผู้พิพากษาดาร์ลิงกล่าวดังนี้:—

เท่าที่เห็นได้, ทำเลยได้อยู่กินมากับภรรยาอย่างรักใคร่กันดีจนวันตายของภรรยา. แต่ในระหว่างปี ๑๙๒๐ ก็ดูเหมือนกับว่านางอาร์มสต์รองเป็นคนไข้กระเสาะกระแสะจริง, และก็น่าจะนึกว่าเป็นหญิงที่ออกจะน่ารำคาญอยู่บ้าง, ด้วยมีโรคเมลังโคเลีย, คอยแต่จะติตนเอง—, คอยแต่จะนึกอยู่ว่าสิ่งนั้นตนยังยกพร่อง, สิ่งนั้นตนยังไม่ได้ทำดีพอ, แล้วก็กลุ้มใจเรื่อยไป. นางอาร์มสต์รองนี้ก็เห็นจะน่ารำคาญสำหรับผู้ที่ต้องอยู่ด้วยจริง, แต่ก็เป็นผู้ที่รักผัวรักลูกเป็นอย่างยิ่ง. สิ่งหนึ่งซึ่งกระทำให้นางอาร์มสต์รองกลุ้มใจยิ่งนักนั้นก็คือความวิตกที่ว่าตนไม่ได้เออเพื่อต่อผัวต่อลูกพอ. นางอาร์มสต์รองมีโรคที่ตนเองเรียกว่าโรคเส้นประสาทอย่างหนึ่ง (Neuritis), ซึ่งยากที่จะอธิบายว่าเป็นเพราะเหตุไร, แต่เป็นมานานแล้ว, และยากที่จะเล่นเบียโนก็ไม่ใคร่ได้ เพราะเส้นประสาทนิ้วชาด้วยโรคนี้. โรคนี้จะเกิดขึ้นเพราะเหตุใดต้องแล้วแต่จะนึก, แต่อย่างไรก็ดีไม่มีที่สงสัยอยู่อย่างหนึ่งคือว่าเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๑๙๒๐ นางอาร์มสต์รองเจ็บมากและต่อจากนั้นมาไม่ช้าต้องไปเข้าโรงพยาบาลคนเสียจริตที่บาร์นวูด, เพราะมีอาการหลายอย่างที่จะแสดงให้เห็นว่าสติไม่บริบูรณ์. นางอาร์มสต์รองได้มีอาการหลงเพ้อเป็นต่าง ๆ นา ๆ. นายแพทย์เห็นสมควรจะต้องกักขังไว้ในโรงพยาบาลเช่นนั้น, จึงได้บอกเจ้าตัวว่าเป็นสำนักสำหรับพักผ่อน. ภายหลังนางอาร์มสต์รองมีอาการดีขึ้นจนได้ออกจากโรงพยาบาล.

ครั้นมาถึงปี ๑๙๒๑ ซึ่งนางอาร์มสตร์องกลับมาบ้านเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม, เดือนหนึ่งเต็มๆ ก่อนเวลาตาย, และได้ออกมาอยู่โดยไม่ได้ป่วยไข้อย่างไรเป็นหลายวัน. ระหว่างนั้นได้ทำงานบ้านเรือนเป็นปรกติ, ได้สอนหนังสือลูก, และกินเข้าที่ข้างล่าง (คือมิใช่ในห้องนอน) ทุกมื้อเป็นเวลานานพอใช้. ครั้นแล้วก็เกิดเจ็บขึ้น, อาการซุดลงเป็นลำดับมา และในที่สุดถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์. ต่อจากวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์มาแล้วไม่มีคำพยานปรากฏเลยว่า นางอาร์มสตร์องได้ลงมาจากห้องนอนหรือออกนอกบ้านได้เลย.

เซอร์ เฮนริ เคอร์ติส เบนเนตต์แย้งว่า ตามคำให้การของจำเลยนั้นภรรยาของเขาลงมาจากห้องนอนได้เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์.

ผู้พิพากษาการ์ลิง— เมื่อวันที่ ๑๔ ถึงแม้ว่าเจ็บมากแล้วก็ดี, นางอาร์มสตร์องยังลุกขึ้นไปนั่งในมุข (ห้องนอน) ได้. แต่ก็ไม่มีใครได้แสร้งจะให้เข้าใจเลยว่าภายหลังวันนั้นนางอาร์มสตร์องได้ออกไปพ้นประตูเรือน.

ลำดับนี้ผู้พิพากษาได้อ้างถึงคำที่นางพยาบาลแอลเล็นได้ให้การในคอกพยาน, และถ้อยคำเหล่านี้เน้นความให้เด่นชัดยิ่งขึ้นอีกว่าในวันสุดท้ายแห่งชีวิต ๔ วัน, นางอาร์มสตร์องเจ็บหนักจนไม่สามารถจะกินอะไรเองได้, พอถึงวันที่สุด, คือวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์, ก่อนตายลง ๖ ชั่วโมง, คนไข้ได้เปล่งปากฉีมวาทาว่า "แม่แอลเล็น; ฉันยังไม่ตายดอกนะ, เพราะฉันยังพร้อมบูรณ์อยู่ดีทั้งลูกทั้งผัว." ผู้พิพากษากล่าวต่อไปว่า: ถ้าท่านเชื่อว่านางอาร์มสตร์องได้พูดเช่นนั้น—ซึ่งไม่มีใครได้แย้งเลยว่า

หล่อนไม่ได้พูด—ท่านจะนึกหรือว่าหญิงคนเดียวกันนั้นได้กินสานหนูยาพิษเข้าไปแล้วด้วยเจตนาจะทำลายชีวิตตนเอง ? ข้อญหาที่ว่าหล่อนจะสามารถหรือมิสามารถหยิบมากินโดยลำพังตนเองนั้น, ช่างเถิด, แต่ถ้อยคำข้างบนนี้ซึ่งพูดออกมา ๖ ชั่วโมงก่อนตายสมละหรือกับความคิดที่จำเลยต่อสู้ว่าหล่อนฆ่าตัวเอง ? และพยานปากเดียวกันนี้ให้การด้วยว่าอาร์มสต์รองได้เคยเข้าไปช้อนอาหารให้ภรรยาสองต่อสองบ่อยๆ.

แล้วผู้พิพากษาจึงอ่านคำให้การชั้นเปนพยานของอาร์มสต์รองในเรื่องที่ว่าเมื่อภรรยาตายแล้วหลายเดือนได้ทำอะไรต่อสานหนูขาว (คือได้แบ่งห่อสานหนูขาว ๔ เอาวน์ซออกเปน ๒ ส่วน, ส่วน ๑ ห่อไว้ต่างหาก และเก็บไว้ในโต๊ะเขียนหนังสือ; แบ่งจากที่เหลืออยู่มาอีก ๑ เอาวน์ซ และแบ่งออกเปนห่อเล็ก ๆ ๒๐ ห่อไว้ใช้ฆ่าหญ้าเลว ๆ ทิ้งอกแซงขึ้นมาตามสนามหญ้า, อีก ๑ เอาวน์ซได้ละลายน้ำทดลอง); แล้วยกคำให้การทั้งนี้ขึ้นเปรียบกับเรื่องที่อาร์มสต์รองไปสมัครให้การไว้แก่ตำรวจเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม, ก่อนน่าที่ถูกจับหน่อยหนึ่ง. ในคำให้การนั้นไม่มีแห่งใดกล่าวถึงสานหนูขาวที่ยังมิได้เจือสีเลย, และจำเลยก็รับเมื่ออยู่ในคอกพยานด้วยว่า คำให้การนั้นเห็นได้ชัดว่าคลาดเคลื่อน, ให้การไปโดยลืมเสียทีเดียวว่าได้เคยใช้สานหนูขาวทำอะไร ๆ เมื่อไม่กี่เดือนมาแล้ว.

ท่านจะเชื่อจำเลยได้หรือว่าในวันเดียวจำเลยได้ใช้ห่อสานหนูเล็ก ๆ ๒๐ ห่อฆ่าหญ้าหมดทั้งสิ้น ? จำเลยนึกว่าใช้ไปหมดแล้ว

ทั้ง ๒๐, แต่ในขณะที่จำเลยถูกจับนั้นยังมีติดกระเป๋าเสื้ออยู่อีกห่อหนึ่ง. ครั้นเมื่อได้เห็นห่อชนิดนี้เข้า, จำเลยจึงได้นึกเรื่องออกจนตลอด, และก่อนหน้าที่จำเลยจะมาจากออฟฟิศของตนกับตำรวจในบ่ายวันนั้นเขาจึงได้รู้สึกขึ้นมาว่าคำที่เขาได้เขียนให้การไว้แก่ตำรวจแล้วนั้นยังคลาดเคลื่อนอยู่, แต่ก็หาได้พูดขึ้นว่าอะไรไม่. จำเลยได้พูดในคอกพยานว่า "ข้าพเจ้าได้ตกลงในใจว่าจะปล่อยเรื่องไว้แค่นั้นเท่านั้น," และแก้ตัวว่าพอถูกจับเข้าก็ตกใจ. เรื่องเช่นนี้ท่านจะเห็นว่าช่วยให้เราแจ่มแจ้งขึ้นบ้างหรือไม่ ว่านางอาร์มสต์รองตายเพราะเหตุใด? ฝ่ายจำเลยว่าฆ่าตัวเอง: ฝ่ายโจทย์ว่าความเห็นนั้นเหลวทั้งสิ้น. ท่านต้องกระทำใจของท่านให้แน่นอนว่านางอาร์มสต์รองกินสานหนูเข้าไปโดยลำพังตนเองหรือไม่; สานหนูนั้นในเวลาที่ฝ่ายจำเลยอ้างว่าผู้ตายเอามากินนั้น, นัยว่าว่าอยู่ในตู้ในห้องเขียนหนังสือ. ถ้าผู้ตายได้ทำเช่นนั้นจริง, จำเลยก็ไม่มีผิดเลยสักนิดเดียว. ถ้าผู้ตายมิได้ทำเช่นนั้น, จะว่าอย่างไรเล่า?

ใครเล่าเป็นผู้มีสานหนู? ไม่มีใครนอกจากจำเลย. ในคำให้การที่จำเลยเขียนไว้นั้นมีความว่านอกจากจำเลยไม่มีใครรู้อีกเลยว่ามีสานหนูอยู่ในบ้าน. ขณะที่จำเลยให้การข้อนี้, ก็มีสานหนูอยู่ในโต๊ะเขียนหนังสือ. เหตุใดจำเลยจึงไม่ได้พูดขึ้น? ในขณะที่ให้การนั้นห่อเล็กในกระเป๋าเสื้อก็ยังไม่มีใครได้ไปพบเข้า, และจำเลยก็ไม่มีสาเหตุอันใดที่จะสำคัญว่าตำรวจจะไปรู้เรื่องสานหนูขาวได้. จำเลยว่าพึงจะนึกออกว่าได้เคยซื้อสานหนูขาวมาเก็บไว้ในโต๊ะเขียนหนังสือต่อเมื่อ

ไปพบห่อเล็กในกระเป๋าเสื้อเข้าเท่านั้น. นี่ท่านเชื่อหรือ ? ถ้าไม่เชื่อ, ท่านนึกหรือว่าจำเลยเข้าไปนั่งอยู่ในคอกนั้นแล้วขยายความเท็จอะไรต่อมิอะไรเหลวๆ แหลก ๆ ออกมาเป่นก่ายเป่นกอง ? ข้อที่เขาปฏิเสธว่ามิได้ให้ภรรยากินสานหนูเข้าไปนั้นท่านเห็นเป่นอย่างไร ? ท่านเชื่อหรือว่าเขาอาจลืมได้จริง ๆ ? ถ้าเขาสารภาพความเช่นนั้นลงไปในคำให้การต่อตำรวจเมื่อคราวตำรวจไต่สวนเรื่องมาร์ตินนั้น, จะไม่เป่นข้อเสียที่มากต่อจำเลยหรือ ?

ตามที่จำเลยให้การว่าเอาสานหนูขาวไปใช้ทำอะไรนั้น, ท่านนึกหรือว่ามีอะไรที่จำเลยทำ, ที่น่าจะฝังติดอยู่ในใจเท่าการอันนี้ ? ท่านเชื่อหรือว่าจำเลยลืมจริงว่าส่วน ๑ เอาไปทำอะไร, และอีกส่วน ๑ เอาไปทำอะไร, และท่านเชื่อหรือว่าจำเลยพึงจะนึกออกต่อเมื่อเห็นห่อเล็กออกมาจากกระเป๋าเสื้อของเขา ? เรื่องนี้ฝ่ายโจทย์ว่าจำเลยให้การแย่งรับแย่งสู้ในเมื่อเขียนคำให้การไว้, ด้วยเจตนาที่จะลวงตำรวจ; และว่าจำเลยงดความอันสำคัญไว้เสีย. เมื่อจำเลยเห็นห่อนั้น, เขาทำใจทีเดียวว่าจะไม่บอกตำรวจ. ครั้นเมื่อมาในคอกพยานจำเลยว่าในครั้งนั้นหาได้รู้สึกไม่ว่าห่อนั้นมีสานหนูพอที่แก่การที่จะทำลายชีวิตมนุษทีเดียว. เป่นอันว่าจำเลยแน่ใจเสียแล้วว่าในชั้นตำรวจนั้นจำเลยจะนิ่งไม่พูดถึงเสียเลย.

บัดนี้เรารู้แล้วว่าสาเหตุของเขาเป่นอย่างไร. ถ้าตำรวจไม่ทรายความนั้นได้แล้ว, ก็จะเป่นการดีอย่างยิ่งสำหรับอาร์มสตรอง, และเมื่อนายแมททิวส์ (หมอความของจำเลย) ไปพบเข้าก็กระทำให้นาย

แมททิวส์ลำบากมาก, เพราะเขาย่อมรู้อยู่ดีว่าถ้าเขาจะรักษาเกียรติศักดิ์ของทนายความไว้แล้ว, สิ่งนี้ทำให้เขาตกอยู่ในที่ยากยิ่งนัก. หลักฐานอันนี้นายแมททิวส์อาจทำลายเสียก็ได้. แต่เขารู้อยู่ว่าเขาต้องเอาไว้ (เพื่อสงวนศักดิ์). จริงอยู่ถ้าเขาจะยึดยังเสียในครั้งนั้นมิให้ฝ่ายโจทย์รู้แล้ว, ก็ไม่ใช่ว่าเขาทำผิด, เพราะเป็นเหมือนหนึ่งว่ายุทธวิธีของเขา, จะยึดยังไว้ตลอดไปก็ได้, หรือจะแสดงต่อเมื่อคดีถึงศาลสูงแล้วก็ได้. แต่นายแมททิวส์คงจะรู้สึกได้ในไม่ช้าว่าถ้าคนใดคนหนึ่งกระทำความผิดและถ้าเรารู้เช่นนั้นแล้วเราก็ยังช่วยให้มันได้รอดพ้นจากอาญาตามยุติธรรมอีก, ฉันแล้วต้องจัดว่าเราก็มีส่วนในการกระทำความผิดด้วย. เพราะฉนั้นเขาจึงได้แสดงสานหนูขาวนั้นต่อศาล. ท่านเชื่อหรือว่าอาร์มสตรองอาจลืมของสำคัญเช่นสานหนูขาวนั้นได้? ครั้นเมื่อเขานึกขึ้นได้, เขาก็ยังเห็นดีอีกในการที่จะเงียบความไว้, แล้วแอบมาปฤกษาหมอความว่าถ้าตนมีสานหนูขึ้นเช่นนั้นแล้วจะทำอย่างไรดี? สานหนูได้แสดงกันขึ้นในศาลสูง, ทำให้โจทย์อัศจรรย์ใจไปด้วย.

ในที่สุดผู้พิพากษาตาร์ลิงว่า: ปัญหาจึงมีอยู่ว่าจำเลยได้ให้ภรรยากินสานหนูเข้าไปหรือไม่. ข้าพเจ้ายืนยันว่าท่านควรจะเห็นได้เองแล้วว่าเป็นการง่ายเพียงใด ที่จำเลยจะหยอดสานหนูลงไปในอาหารที่ภรรยากินในคราวเย็นสุดท้ายนั้น, ยิ่งได้ห่อไว้เป็นห่อเล็ก ๆ พร้อมเสร็จอยู่ในกะเป๋าเสื้อเช่นนั้นแล้ว, จะเอาไปข้างไหนก็ได้สารพัดโดยไม่มีใครจะมาสงสัยได้. สาเหตุที่ใคร ๆ กระทำความผิดทางอาญานั้นอาจจะหาได้โดยง่าย. แต่รายนี้ท่านก็ดี หรือ (ข้าพเจ้าหวังว่า) ข้าพเจ้าก็ดี

จักไม่สามารถหาสาเหตุที่จะเห็นว่าพอเพียงได้เลย. แต่การที่ท่านหรือข้าพเจ้าแลไม่เห็นนั้นย่อมไม่แสดงได้ว่าคนที่มีใจทุจริตจะไม่ถือว่าพอเพียงแล้ว.

ลงท้ายผู้พิพากษาจึงรวมความตั้งปัญหาต่อคณะลูกขุนว่าโจทย์พิสูตร์ความได้หรือไม่ ? ท่านมีข้อสงสัยอันใดที่สมควรแก่การหรือ ? นางอาร์มสต์รองฆ่าตนเองตายหรือ ? ถ้ามิได้ฆ่า, เรื่องจะเป่นอย่างไร ? นางอาร์มสต์รองตายโดยสานหนูนั้นไม่ต้องสงสัย. แต่ได้ถูกวางยาพิษสานหนูนี้เมื่อไร ? ใครเปนผู้วาง ? ใครมีสานหนูอ้างนอกจากจำเลย, และถ้าผู้ตายมิได้กินเพื่อจะฆ่าตนเองไซร้ ใครจะสามารถให้กินได้บ้าง ?

คำตัดสิน

คณะลูกขุนออกไปจากศาลเวลา ๕.๐๘ ล.ท. ครั้นเวลา ๕.๕๖ กลับเข้ามาแถลงว่าจำเลยมิความผิดในข้อหาว่าฆ่าแคทริน แมรี่ อาร์มสต์รองตาย โดยเจตนา.

เจ้าพนักงานศาล (Clerk of arraigns) ได้ตั้งกระทู้ถามจำเลยตามระเบียบ: "ท่านจะมีคำค้านอันใดหรือไม่ ถ้าหากศาลจะพิพากษาลงณบัดนี้ ให้ประหารชีวิตท่านลงไปตามยถากฎหมาย?" อาร์มสต์รองตอบโดยมิได้หวั่นไหวว่า "ไม่มี."

อาร์มสต์รองฟังคำพิพากษาลงโทษตนโดยกิริยาสงบดีเสียกว่าผู้ซึ่งพิพากษาอีก. ในขณะที่ผู้พิพากษาดาร์ลิงพูดถึง "ความผิดอย่างร้ายแรง," อันผู้พิพากษาดาร์ลิงเห็นพ้องกับคณะลูกขุนทุกประการแล้ววางยทพิพากษาลงมานั้น, เห็นได้ชัดว่าหน้าตาผู้พูดได้ซีดลงไปทันที. ส่วนจำเลยนั้นยืนตรงปราศจากความสยดสยองอันใดหมด, หน้าตาก็ยังคงมีสีสดใสอยู่ตามเดิม, และในขณะที่ลุกขึ้นจากที่นั่งจะลงไปข้างล่างนั้นแลดูรู้สึกเหมือนกับว่าร่างกายจำเลยสูงขึ้นกว่าเดิมอีก.

ในเมื่อจะวางยทนั้น, ผู้พิพากษาดาร์ลิงได้สรวมหมวกดำ (สำหรับเวลาวางยทประหารชีวิต), และกล่าวว่า: นี่แน่, เฮอร์เบอร์ต เราวส์ อาร์มสต์รอง, คณะลูกขุนได้พิจารณาเรื่องราวในคดีของเจ้ามาแล้วโดยเลอียดลออและนานเวลาอยู่, ข้างฝ่ายเจ้าก็ได้มีทนายแก้ต่างอย่างดีที่สุดที่จะเป็นไปได้, แต่คณะลูกขุนได้ลงความเห็นในที่สุดว่าเจ้ามีความผิด

อย่างร้ายแรงสมดังข้อหา: ส่วนฉันก็รู้สึกจำเป็นที่จะต้องรับว่าฉันเห็นพ้องด้วยกับคำวินิจฉัยของลูกขุน, ซึ่ง, ในเมื่อคำพยานเป็นเช่นนั้น, แล้วเขาเป็นผู้ที่รักษาสัตย์ตามสายาลเขาจะวินิฉัยได้เช่นนั้นแต่ทางเดียวไม่มีที่พลิกแพลงอีกได้แล้ว. ความที่แนะกันขึ้นว่าภรรยาของเจ้าฆ่าตนเองตายนั้นฉันเห็นว่าไม่มีมูลเลยแต่นิดเดียว, พูดขึ้นโดยไร้หลักฐานจะอ้างอิงให้เห็นแม้แต่เพียงว่าอาจเป็นจริงไปได้. ฉันขอพูดเท่านั้น. เจ้าได้ถูกชำระโดยยุติธรรมยิ่ง,ทนายของเจ้าได้แก้ต่างอย่างดีเลิศ,คณะลูกขุนคนชาติเดียวกับเจ้าทั้งนั้นได้พิจารณาความแล้วโดยระวังที่สุด จึงได้วินิจฉัยลงไป. น่าที่ของฉันณบัดนี้มีอยู่เพียงจะต้องวางยทลงโทษเจ้าถึงประหารชีวิต.

อาร์มสตร็องมิได้พูดว่ากระไรเลย,เดินตัวตรงออกจากคอกจำเลย, อย่างหน้าเฉย.

ผู้พิพากษาดาร์ลิงได้กล่าวคำขอบใจคณะลูกขุน, โดยอ้างความชอบในการที่ได้ตั้งใจทำน่าที่อันน่าลำยากใจด้วยใจคอแข็งขันอย่างยิ่ง. อนุญาตให้ทุกคนในคณะนี้ไม่ต้องมาเป็นลูกขุนอีกภายใน ๑๒ ปี.

อธิบดีอัยการว่า: ตามที่ศาลโปริสภาได้ ได้ส่วนคดีเรื่องจำเลยถูกหาอีกข้อ ๑ ว่าพยายามฆ่านายมาร์ตินจนเห็นว่าคดีมีมูลพอจะพิจารณาได้แล้วนั้น บัดนี้ของดตั้งค้างไว้ก่อนจนกว่าจะมีความจำเป็นอย่างไรต่อไปที่จะต้องยกมาว่ากัน.

ผู้พิพากษาดาร์ลิง อนุญาต. ศาลเลิก.

เกร็ดคดีอาร์มสตรอง

เมื่อวันเสาร์หนังสือพิมพ์ "อิวนิงนิวส์" ได้ข่าวพิเศษเฉภาะไปลงเรื่อง ๑, ซึ่งได้มาจากการสนทนากับผู้เป่นประธานแห่งคณะลูกขุน ชื่อนายตอม ฮ๊อปกินส์,แห่งค์นอคเคอร์ ฮิล ใกล้เมืองเชเรฟอร์ด,เป่นใจความกล่าวถึงเรื่องคณะลูกขุนปฤกษาหารือกัน.

ถึงแม้ว่าเมื่อเย็นวันพฤหัสบดี (ที่ ๑๓ นั้น), คณะลูกขุนได้ออกไปปฤกษากันถึง ๓ ภาคแห่งนาฬิกาก็ดี, แต่แท้จริงนั้นได้ถึงความตกลงกันภายใน ๓ นาที. เล่าตามคำของนายฮ๊อปกินส์ดังต่อไปนี้:—

แรกทีเดียวพวกผม (ลูกขุน) ได้ไปกินน้ำชากันก่อน. แล้วจึงย้ายไปนั่งอีกโต๊ะ ๑, ซึ่งจัดเก้าอี้ไว้ ๑๒ ตัว, และผมได้ฉีกกระดาดออกเป่นชิ้นเล็ก ๆ ๑๒ ชิ้น. ทุกคนให้เขียนว่า "ผิด" หรือ "พิสูตร์ไม่ได้" อย่างใดอย่าง ๑. เขียนแล้วให้ มันส่งมายังผม. ผมได้คลี่ออกดู, มีที่จดว่า "ผิด" ๑๑ ชิ้น, กับ "พิสูตร์ไม่ได้" ชิ้น ๑. ผมจึงได้แจ้งคแนนนี้ขึ้นในที่ประชุมนั้น,และผู้ที่เขียนมาว่า "พิสูตร์ไม่ได้" นั้นจึงพูดขึ้นว่า: "ใย 'พิสูตร์ไม่ได้' นั้นน่ะเดาเอาได้ดอกว่าของใคร. แต่แท้จริงนั้นผมเชื่อว่าจำเลยมีความผิด."

ผม (ฮ๊อปกินส์) จึงถามขึ้นว่าพวกเราเห็นพ้องกันหมดหรือไม่, ก็เป่นที่เห็นได้ชัดว่าเป่นเช่นนั้น. แล้วผมจึงว่า: "คดีเรื่องนี้พวกเราก็ฟังมาเสียพอแล้วละ, เห็นจะไม่ต้องยกขึ้นว่ากันอย่างไรอีกแล้ว. นั่งสูบบุหรี่กันพอสงบอารมณ์สักประเดี๋ยวเถิด,จึงค่อยกลับเข้าห้องพิจารณา."

คณะลูกขุนนี้มีกสิกร ๑๐ นาย,หมอความ ๒ นาย.

จบ.